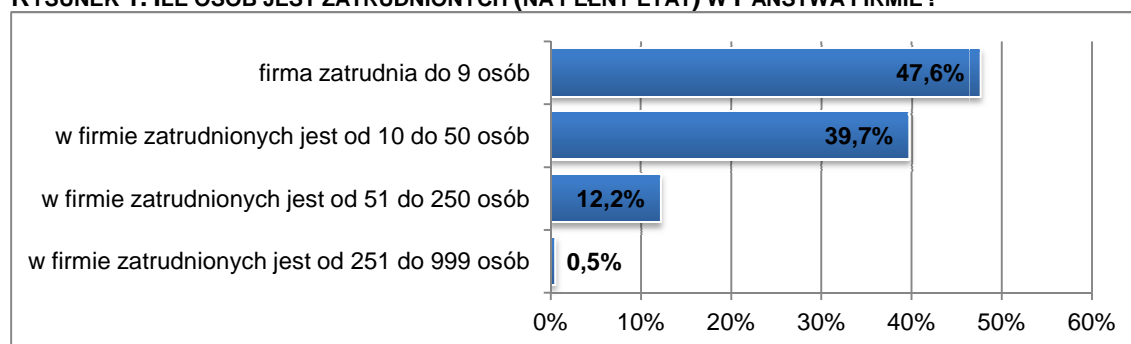

1. Charakterystyka badanych podmiotów

W powiecie świdwińskim w badaniu sytuacji i oczekiwań pracodawców wzięło udział 189 respondentów. W badanej próbie znalazły się głównie przedsiębiorstwa należące do grupy mikro przedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób (47,6%) oraz małych przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 50 pracowników (39,7%). Badaniem zostały objęte również średnie (12,2%) i duże przedsiębiorstwa (0,5%) (rysunek 1).

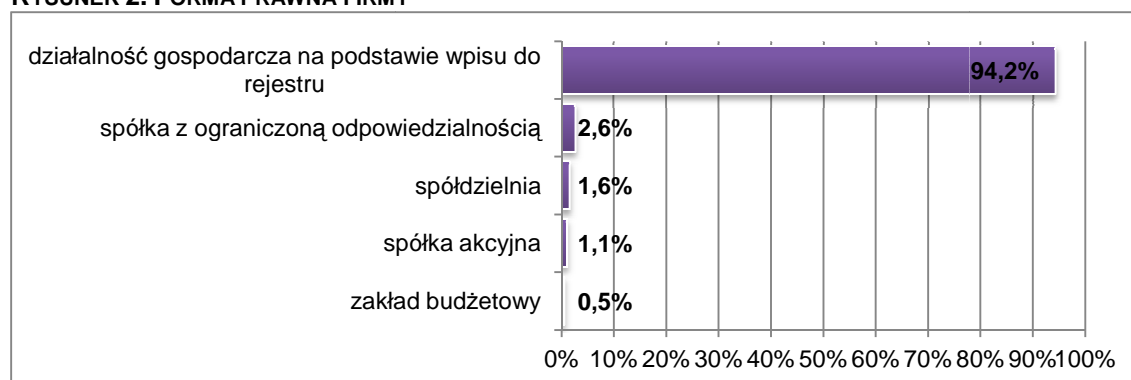
RYSUNEK 1. ILE OSÓB JEST ZATRUDNIONYCH (NA PEŁNY ETAT) W PAŃSTWA FIRMIE?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdecydowana większość przedsiębiorstw to przedsiębiorstwa osoby fizycznej (94,2%). Pozostałe formy prawne były w przypadku firm z powiatu świdwińskiego znacznie rzadziej spotykane (rysunek 2).

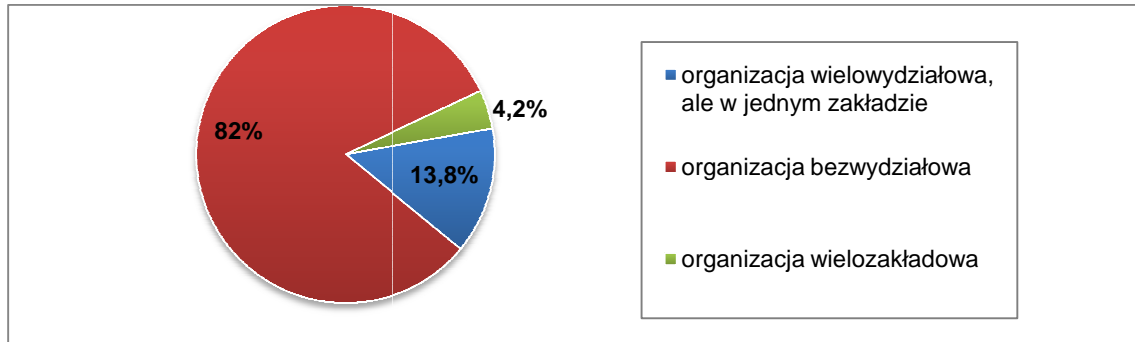
RYSUNEK 2. FORMA PRAWNA FIRMY

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród objętych badaniem przedsiębiorstw dominowały firmy, które nie posiadały organizacji wydziałowej (82%). Przedsiębiorstwa, które posiadały strukturę wielowydziałową, ale w jednym zakładzie stanowiły 13,8% badanej populacji. Najmniejszą liczebnie grupę stanowiły przedsiębiorstwa o organizacji wielozakładowej (4,2%) (rysunek 3).

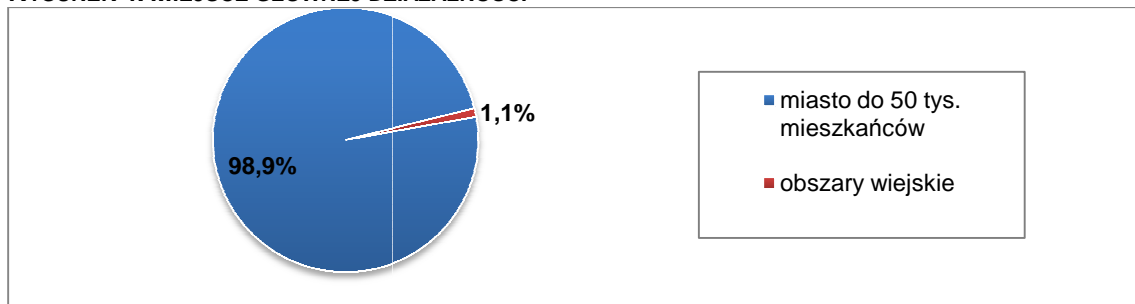
RYSUNEK 3. FORMA ORGANIZACYJNA FIRMY

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Miejszem głównej działalności większości firm był ośrodek miejski do 50 tys. mieszkańców. Taką odpowiedź wskazało aż 98,9% respondentów (*rysunek 4*).

RYSUNEK 4. MIEJSCE GŁÓWNEJ DZIAŁALNOŚCI

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W badaniu reprezentowane były głównie następujące branże działalności, według klasyfikacji PKD: S (pozostała działalność usługowa: 37% badanych respondentów), G (handel hurtowy i detaliczny: 30,7%) oraz K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa: 7,9%). Rozkład pozostałych branż według PKD, które wzięły udział w badaniu przedstawia *rysunek 5*.

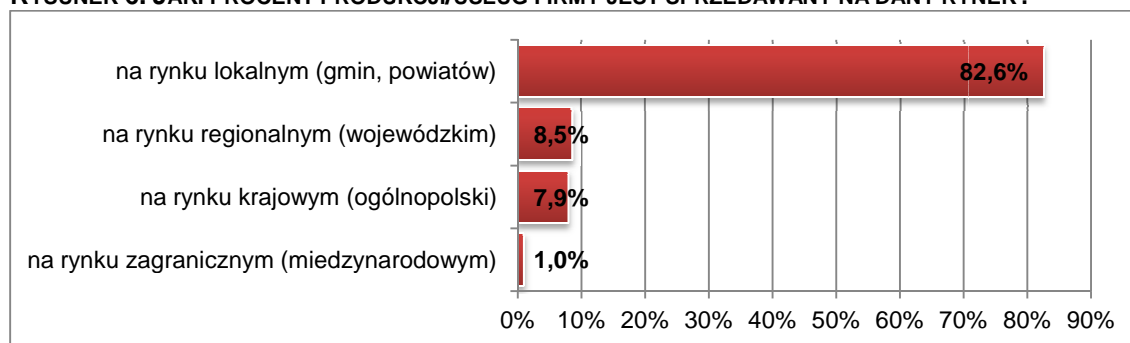
RYSUNEK 5. RODZAJ PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI WG SEKCJI PKD

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Z analizy materiału badawczego wynika, iż większość przedsiębiorstw biorących udział w badaniu oferuje swoje produkty/usługi na rynku lokalnym (gminnym, powiatowym). Tę odpowiedź wskazało 83% respondentów. Pozostałe odpowiedzi rozkładały się następująco: rynek regionalny (wojewódzki) - 9%, rynek krajowy – 8%, rynek zagraniczny – 1% (rysunek 6).

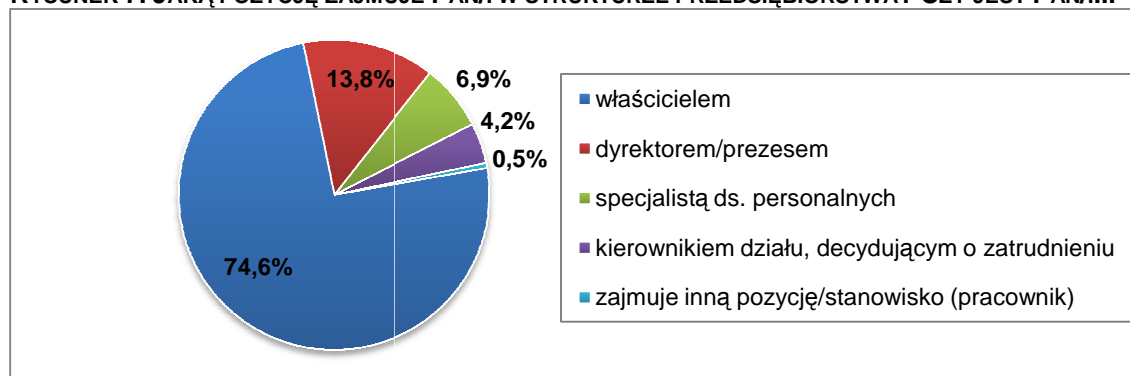
RYSUNEK 6. JAKI PROCENT PRODUKCJI/USŁUG FIRMY JEST SPRZEDAWANY NA DANY RYNEK?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Prawie 3/4 firm, które wzięły udział w badaniu reprezentowane były przez właścicieli (74,6%) (rysunek 7).

RYSUNEK 7. JAKĄ POZYCJĘ ZAJMUJE PAN/I W STRUKTURZE PRZEDSIĘBIORSTWA? CZY JEST PAN/I...

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

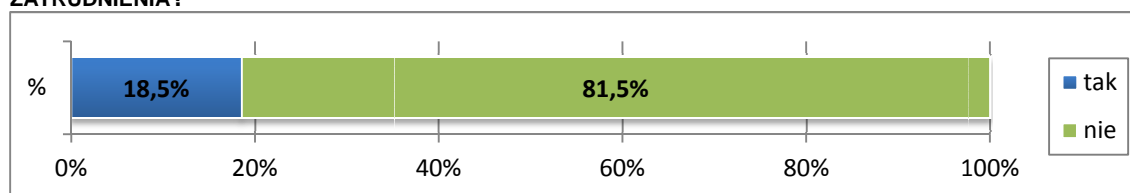
2. Polityka zatrudnieniowa

W drugiej części badania skupiono się na poznaniu planów zatrudnieniowych przedsiębiorców z powiatu świdwińskiego.

Respondenci zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie dotyczące stosowania elastycznych form zatrudnienia.

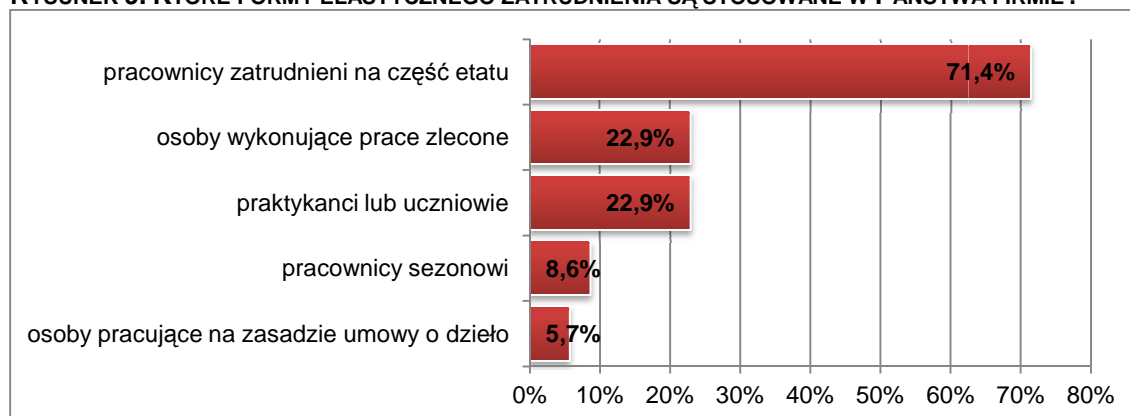
Analiza zgromadzonych danych wykazała, iż w powiecie świdwińskim niewielki odsetek badanych firm - 18,5% stosuje elastyczne formy zatrudnienia (rysunek 8). Wśród tych firm, największą popularnością było zatrudnienie pracownika na część etatu (71,4%), a w dalszej kolejności prace zleczone (22,9%) oraz przyjmowanie praktykantów lub uczniów (22,9%) (rysunek 9).

RYSUNEK 8. CZY PAŃSTWA FIRMA ZATRUDNIA PRACOWNIKÓW W ELASTYCZNYCH FORMACH ZATRUDNIENIA?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

RYSUNEK 9. KTÓRE FORMY ELASTYCZNEGO ZATRUDNIENIA SĄ STOSOWANE W PAŃSTWA FIRMIE?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż stosują elastyczne formy zatrudnienia; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Respondenci zostali poproszeni również o wskazanie przewidywanego poziomu zatrudnienia w ciągu najbliższego roku.

Analiza zebranego materiału pokazała, iż zdecydowana większość przedsiębiorców deklaruje utrzymanie zatrudnienia na dotychczasowym poziomie – 66,1%. Wzrost zatrudnienia prognozuje 7,9% przedsiębiorców, a jego spadek jedynie 3,7% firm (tabela 1).

TABELA 1. CZY POZIOM ZATRUDNIENIA W PAŃSTWA FIRMIE BĘDZIE:

		Do 9 osób	Od 10 do 50 osób	od 51 do 250 osób	od 251 do 999 osób	Ogółem
wyższy niż obecnie	n	7	4	4	0	15
	%	7,8%	5,3%	17,4%	0%	7,9%
na tym samym poziomie	n	59	50	15	1	125
	%	65,6%	66,7%	65,2%	100%	66,1%
niższy niż obecnie	n	2	1	4	0	7
	%	2,2%	1,3%	17,4%	0%	3,7%
nie wiem/trudno powiedzieć	n	22	20	0	0	42
	%	24,4%	26,7%	0%	0%	22,2%
ogółem	n	90	75	23	1	189
	%	100%	100%	100%	100%	100%

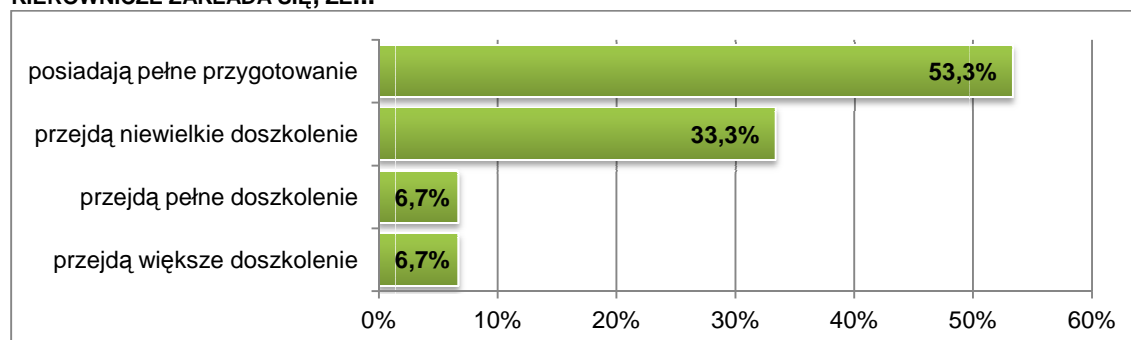
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Przedsiębiorców, którzy planują zwiększenie poziomu zatrudnienia w ciągu najbliższego roku poproszono o wskazanie, ile osób planują zatrudnić. Z zebranych danych wynika, iż w badanych przedsiębiorstwach łącznie planuje się przyjąć niewielu, bo około 24 pracowników.

Od nowo przyjmowanych osób na stanowiska pracy, pracodawcy zakładający zwiększenie zatrudnienia, oczekują przede wszystkim pełnego przygotowania zawodowego (53,3%). Część respondentów (33,3%) przewiduje możliwość niewielkiego doszkolenia nowych pracowników, a tylko niewielki

odsetek badanych zamierza przeszkolić nowo przyjętych pracowników w większym zakresie (rysunek 10).

RYСУNEK 10. CZY WOBEC NOWO PRZYJMOWANYCH OSÓB DO PRACY NA STANOWISKA INNE NIŻ KIEROWNICZE ZAKŁADA SIĘ, ŻE...

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku wzrośnie

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W ramach tej części badania przedsiębiorców poproszono również o wskazanie stanowisk, na które będą poszukiwać pracowników. Z uwagi na różnorodność branżową firm biorących udział w badaniu rozkład udzielonych odpowiedzi był bardzo zróżnicowany. Wyniki prezentuje tabela 2.

TABELA 2. PROSZĘ WYMIENIĆ STANOWISKO, NA KTÓRE SZUKAĆ BĘDĄ PAŃSTWO PRACOWNIKÓW W CIĄGU 12 MIESIĘCY.

Kod zawodu	Nazwa zawodu	n
7512	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	2
1221	Kierownicy do spraw marketingu i sprzedaży	1
2281	Farmaceuci	1
3214	Technicy medyczni i dentystyczni	1
3313	Księgowi	1
3512	Technicy wsparcia informatycznego i technicznego	1
4110	Pracownicy obsługi biurowej	1
4120	Sekretarki (ogólne)	1
4321	Magazynierzy i pokrewni	1
5142	Kosmetyczki i pokrewni	1
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	1
5249	Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	1
7533	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	1
8142	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych	1
9611	Ładowacze nieczystości	1
9612	Sortowacze odpadów	1

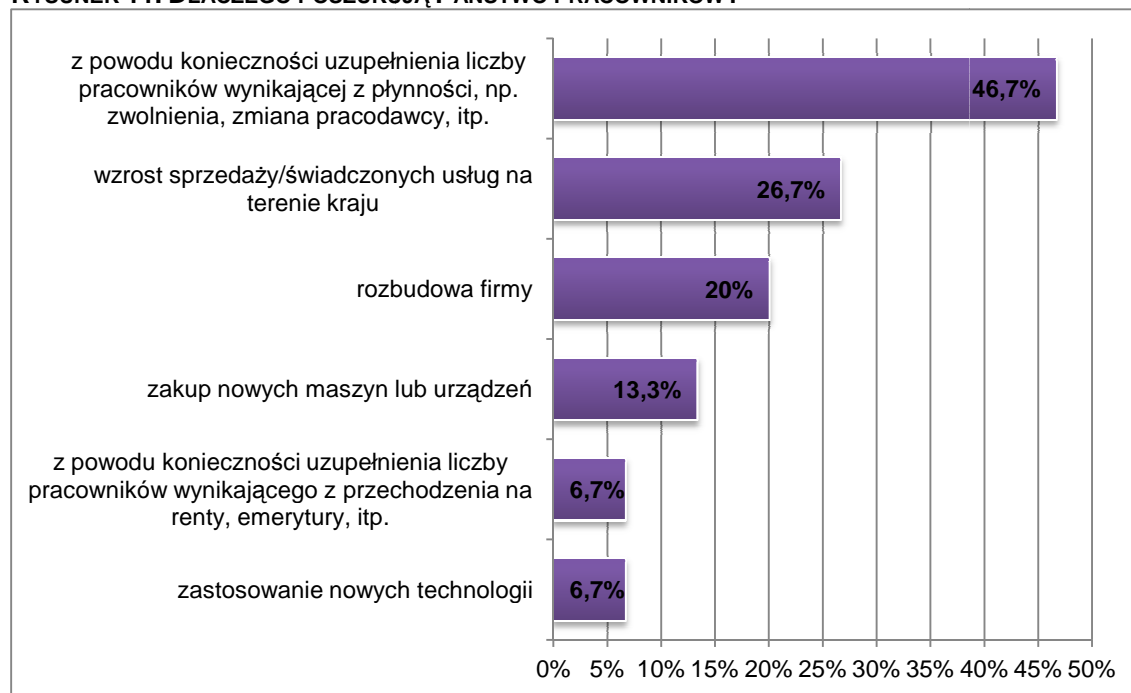
* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku wzrośnie; do analizy wykorzystana została „Klasyfikacja Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy” (MPiPS, Warszawa 2010 r.)

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Respondenci deklarujący zwiększenie zatrudnienia w ich firmach w ciągu najbliższego roku za główny powód tej decyzji wskazali konieczność

uzupełnienia liczby pracowników wynikającą z płynności (46,7%). W dalszej kolejności wymieniano powody takie jak: wzrost sprzedaży/ świadczonych usług na terenie kraju – 26,7%, rozbudowę firmy – 20%, zakup nowych maszyn/urządzeń – 13,3%, konieczność uzupełnienia liczby pracowników wynikającą z przechodzenia pracowników na renty lub emerytury – 6,7% oraz zastosowanie nowych technologii – 6,7% (rysunek 11).

RYСУNEK 11. DLACZEGO POSZUKUJĄ PAŃSTWO PRACOWNIKÓW?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku wzrośnie; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Następne pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety zostały skierowane do pracodawców zamierzających w najbliższym czasie przeprowadzenie redukcji etatów.

Analiza udzielonych przez respondentów odpowiedzi wskazuje, iż w powiecie świdwińskim wśród firm biorących udział w badaniu planuje się zwolnienie około 20 osób.

Bilans stanu zatrudnienia w badanych przedsiębiorstwach jest dodatni – planowanych jest więcej przyjęć niż zwolnień.

Respondentów planujących zmniejszenie liczby etatów poproszono o wskazanie stanowisk, którymi zostanie objęta redukcja. Wyniki odpowiedzi prezentuje tabela 3.

TABELA 3. PROSZĘ WYMIENIĆ STANOWISKA, NA KTÓRYCH NASTĄPI ZMNIEJSZENIE LICZBY PRACOWNIKÓW W CIĄGU 12 MIESIĘCY?

Kod zawodu	Nazwa zawodu	n
5223	Magazynierzy i pokrewni	4

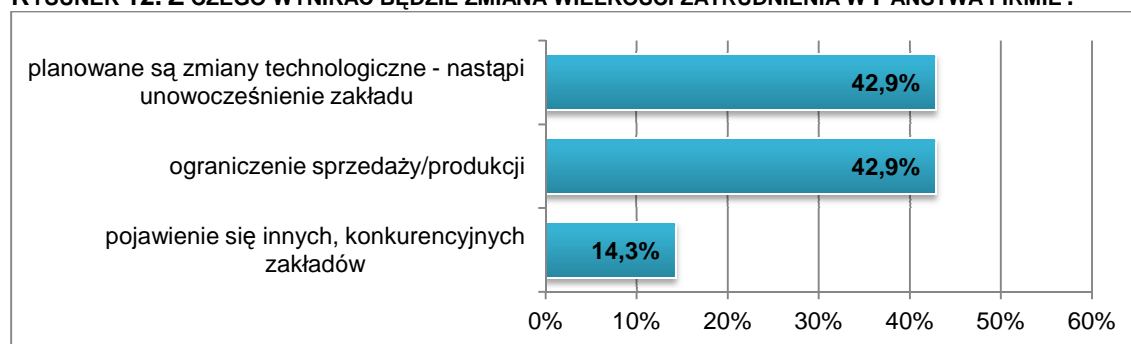
7116	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	1
7223	Robotnicy budowy dróg i pokrewni	1
8151	Ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni	1
8322	Operatorzy maszyn prądniczych i pokrewni	1
4321	Kierowcy samochodów osobowych i dostawczych	1

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku zmniejszy się; do analizy wykorzystana została „Klasyfikacja Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy” (MPiPS, Warszawa 2010 r.)

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Planowana redukcja zatrudnienia będzie spowodowana przede wszystkim wdrożeniem zmian technologicznych usprawniających funkcjonowanie zakładu pracy (42,9% wskazań respondentów planujący zmniejszenie zatrudnienia), ograniczeniem sprzedaży/produkcji (42,9%), a także pojawieniem się konkurencyjnych zakładów (14,3%) (rysunek 12).

RYСУNEK 12. Z CZEGO WYNIKAĆ BĘDZIE ZMIANA WIELKOŚCI ZATRUDNIENIA W PAŃSTWA FIRMIE?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zatrudnienie w firmach, które reprezentują, w ciągu najbliższego roku wzrośnie; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

3. Zawody kluczowe w badanych firmach oraz oczekiwania pracodawców odnośnie pracowników zatrudnionych w tych zawodach

W trzeciej części kwestionariusza ankiety poproszono respondentów o udzielenie odpowiedzi na pytania dotyczące zawodów kluczowych dla ich branż.

W powiecie świdwińskim najczęściej wskazywanym zawodem kluczowym był gospodarz budynków (65 wskazań). Następnymi trzema najczęściej wskazywanymi zawodami były: operator maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych, kucharz oraz spawacz i zawody pokrewne. Rozkład pozostałych odpowiedzi udzielonych przez respondentów przedstawia tabela 4.

TABELA 4. PROSZĘ WYMIENIĆ ZAWODY KLUCZOWE DLA PAŃSTWA FIRMY, W KTÓRYCH JEST LUB BĘDZIE ZATRUDNIONYCH NAJWIĘCEJ PRACOWNIKÓW?

Kod zawodu	Nazwa zawodu	n
5153	Gospodarze budynków	65
8142	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych	9
5120	Kucharze	8
7212	Spawacze i pokrewni	7
3321	Agenci ubezpieczeniowi	6
7132	Lakiernicy	6
3314	Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	5
4110	Pracownicy obsługi biurowej	5
4321	Magazynierzy i pokrewni	5
7313	Jubilerzy, złotnicy i pokrewni	5
4311	Pracownicy do spraw rachunkowości i księgowości	4
4412	Listonosze i pokrewni	4
7129	Robotnicy budowlani robót wykończeniowych i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	4
7223	Ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni	4
8211	Monterzy maszyn i urządzeń mechanicznych	4
2281	Farmaceuci	3
3214	Technicy medyczni i dentystyczni	3
3513	Operatorzy sieci i systemów komputerowych	3
4120	Sekretarki (ogólne)	3
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	3
5413	Pracownicy ochrony osób i mienia	3
7224	Szlifierze narzędzi i polerowacze metali	3
8212	Monterzy sprzętu elektrycznego	3
3113	Technicy elektrycy	2
4213	Pracownicy lombardów i instytucji pożyczkowych	2
5152	Pracownicy usług domowych	2
5165	Instruktorzy nauki jazdy	2
5245	Pracownicy stacji obsługi pojazdów	2
7119	Robotnicy robót stanu surowego i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	2
7131	Malarze i pokrewni	2
7213	Blacharze	2
7222	Ślusarze i pokrewni	2
8121	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji i przetwórstwa metali	2
1221	Kierownicy do spraw marketingu i sprzedaży	1
2283	Fizjoterapeuci	1
2611	Adwokaci, radcy prawni i prokuratorzy	1
3115	Technicy mechanicy	1
3313	Księgowi	1
3322	Przedstawiciele handlowi	1
3332	Organizatorzy konferencji i imprez	1
4211	Kasjerzy bankowi i pokrewni	1
4224	Recepcjoniści hotelowi	1
4312	Pracownicy do spraw statystyki, finansów i ubezpieczeń	1

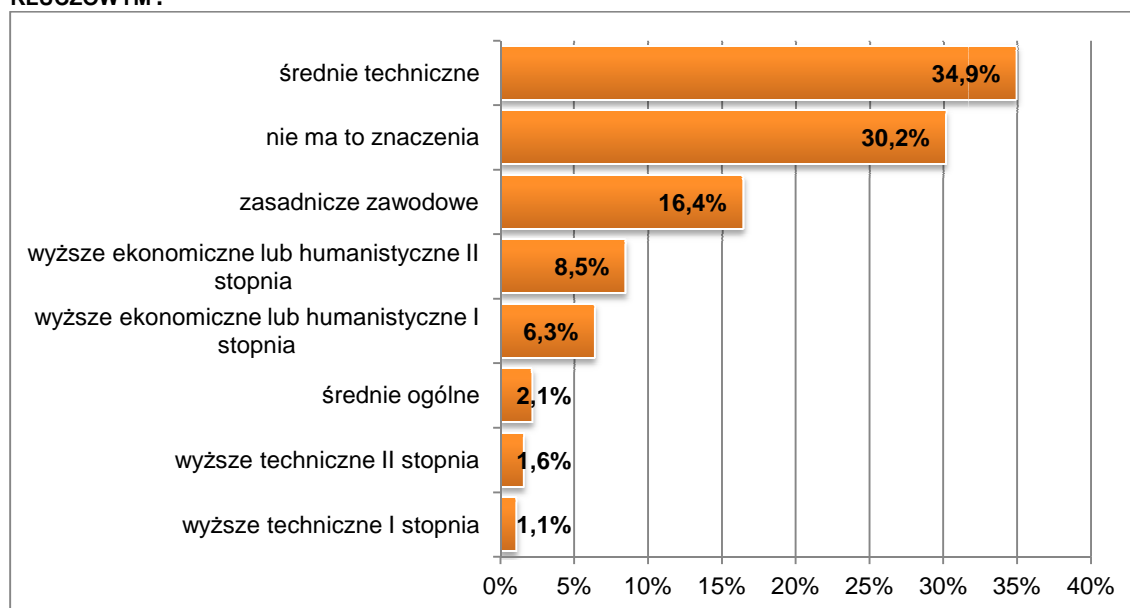
5131	Kelnerzy	1
5132	Barmani	1
5141	Fryzjerzy	1
5142	Kosmetyczki i pokrewni	1
7112	Murarze i pokrewni	1
7231	Mechanicy pojazdów samochodowych	1
7421	Monterzy i serwisanci urządzeń elektronicznych	1
7511	Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni	1
7512	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	1
7522	Stolarze meblowi i pokrewni	1
7523	Ustawiacze i operatorzy maszyn do obróbki i produkcji wyrobów z drewna	1
7533	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	1
7534	Tapicerzy i pokrewni	1
7536	Obuwnicy i pokrewni	1
7537	Kaletnicy, rymarze i pokrewni	1
8111	Górnicy podziemnej i odkrywkowej eksploatacji złóż i pokrewni	1
8151	Operatorzy maszyn przędzalniczych i pokrewni	1
8157	Operatorzy maszyn do prania	1
8213	Monterzy sprzętu elektronicznego	1
8219	Monterzy gdzie indziej niesklasyfikowani	1
8312	Dyżurni ruchu, manewrowi i pokrewni	1
8322	Kierowcy samochodów osobowych i dostawczych	1
8331	Kierowcy autobusów i motorniczowie tramwajów	1
8332	Kierowcy samochodów ciężarowych	1
9212	Robotnicy pomocniczy przy hodowli zwierząt	1
9313	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	1
9333	Robotnicy pracujący przy przeładunku towarów	1
9611	Ładowacze nieczystości	1
9612	Sortowacze odpadów	1

* do analizy wykorzystana została „Klasyfikacja Zawodów i Specjalności na potrzeby rynku pracy” (MPIPS, Warszawa 2010 r.)

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Według odpowiedzi respondentów najbardziej oczekiwanym wykształceniem w zawodzie kluczowym jest wykształcenie średnie techniczne. Takiej odpowiedzi udzieliło 34,9% pracodawców. Z analizy wynikało ponadto, iż dla 30,2% przedsiębiorców poziom wykształcenia nie ma znaczenia. Dla pozostałych pracodawców ważne było odpowiednio: wykształcenie zasadnicze zawodowe, wyższe ekonomiczne lub humanistyczne II i I stopnia, wykształcenie średnie ogólne oraz wykształcenie wyższe techniczne II i I stopnia (rysunek 13).

RYСУNEK 13. JAKIE WYKSZTAŁCENIE POWINNA MIEĆ OSOBA ZATRUDNIONA W ZAWODZIE KLUCZOWYM?

* % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Biorąc pod uwagę branże badanych przedsiębiorstw wg Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 można zauważyć, że w sekcji D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych taki sam odsetek przedsiębiorców poszukuje pracowników z wykształceniem wyższym technicznym oraz zasadniczym zawodowym. Wykształcenie wyższe ekonomiczne lub humanistyczne wymagane jest przede wszystkim w sekcji K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa. Wykształcenie średnie techniczne jest ważne dla pracodawców z sekcji C-przetwórstwo przemysłowe, G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, wyłączając motocykle oraz Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna, czy też S-pozostała działalność usługowa. W działalności związanej z sekcją E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, F-budownictwo oraz L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości ważne jest wykształcenie zasadnicze zawodowe. Z opinii pracodawców wynika, że wykształcenie nie ma większego znaczenia w przypadku działalności z sekcji H-transport i gospodarka magazynowa, I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją oraz T- gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (tabela 5).

TABELA 5. WYMAGANE WYKSZTAŁCENIE PRACOWNIKÓW POD WZGLĘDEM SEKCJI PKD

	Wyższe techniczne II stopnia		Wyższe techniczne I stopnia		Wyższe ekonomiczne lub humanistyczne II stopnia		Wyższe ekonomiczne lub humanistyczne I stopnia		Średnie techniczne		Średnie ogólne		Zasadnicze zawodowe		Nie ma to znaczenia		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
C-przetwórstwo przemysłowe	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	6	66,7%	1	11,1%	2	22,2%	0	0%	9
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0%	1	50%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	50%	0	0%	2
E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	0	0%	1
F-budownictwo	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2	22,2%	0	0%	6	66,7%	1	11,1%	9
G-handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	0	0%	0	0%	1	1,7%	5	8,5%	28	47,5%	2	3,4%	4	6,8%	19	32,2%	59
H-transport i gospodarka magazynowa	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	25%	0	0%	1	25%	2	50%	4

I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	9,1%	0	0%	2	18,2%	8	72,7%	11
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0	0%	0	0%	10	62,5%	6	37,5%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	16
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	50%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	50%	0	0%	2
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2	100%	0	0%	0	0%	0	0%	2
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2	40%	0	0%	0	0%	3	60%	5
S-pozostała działalność usługowa	2	2,9%	1	1,4%	5	7,1%	1	1,4%	24	34,3%	1	1,4%	13	18,6%	23	32,9%	70
T- gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1	100%	1

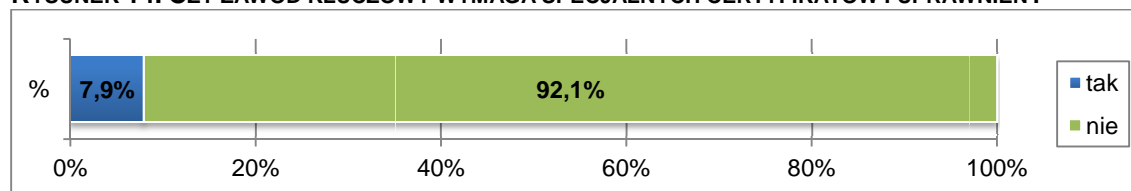
* liczba odpowiedzi respondentów nie sumuje się do 189, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Niewielki odsetek respondentów zadeklarował, iż zawody kluczowe w ich firmach wymagają dodatkowych certyfikatów i uprawnień (7,9%) (rysunek 14).

Spośród tych przedsiębiorców większość wskazała, iż wymaga od swoich pracowników posiadania prawa jazdy (40%) (tabela 15).

RYСУNEK 14. CZY ZAWÓD KLUCZOWY WYMAGA SPECJALNYCH CERTYFIKATÓW I UPRAWNIEŃ?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 6. JAKICH CERTYFIKATÓW I UPRAWNIEŃ WYMAGA SIĘ W OD OSÓB W KLUCZOWYM ZAWODZIE?

	N	%
prawo jazdy wymaganej kategorii	6	40%
uprawnienia w wymaganym zakresie	5	33,3%
odpowiednie kwalifikacje	3	20%
zdobycie wymaganej licencji	2	13,3%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kluczowy zawód w firmie, którą reprezentują wymaga specjalnych certyfikatów i uprawnień; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Spośród wszystkich przedsiębiorstw jaki wzięły udział w niniejszym badaniu certyfikatów i uprawnień od pracowników, najczęściej wymagają pracodawcy prowadzący działalność w ramach sekcji H-transport i gospodarka magazynowa, L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości czy też Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna (tabela 7).

TABELA 7. BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA A WYMAGANIE SPECJALNYCH CERTYFIKATÓW I UPRAWNIEŃ

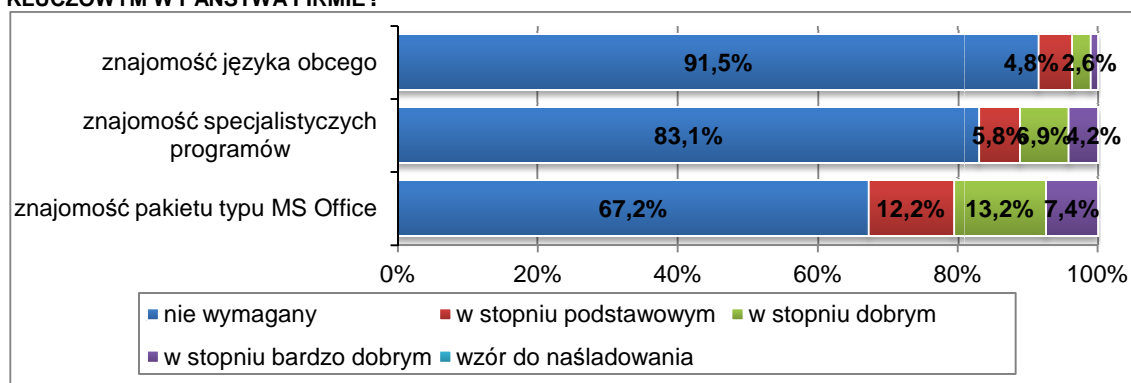
	Nie		Tak		Ogółem
	n	%	n	%	
H-transport i gospodarka magazynowa	2	50%	2	50%	4
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	50%	1	50%	2
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1	50%	1	50%	2
S-pozostała działalność usługowa	61	87,1%	9	12,9%	70
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	14	93,3%	1	6,7%	15
G- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, wyłączaając motocykle	57	98,3%	1	1,7%	58
C-przetwórstwo przemysłowe	9	100%	0	0%	9
D-Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	100%	0	0%	2
E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	100%	0	0%	1

F-budownictwo	9	100%	0	0%	9
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	11	100%	0	0%	11
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5	100%	0	0%	5
T- gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	1	100%	0	0%	1

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Zdecydowana większość badanych respondentów nie wymaga od pracowników w zawodzie kluczowym znajomości języka obcego, pakietu typu MS Office, czy też znajomości specjalistycznych programów (rysunek 15).

RYСУNEK 15. JAKI POZIOM WIEDZY WYMAGANY JEST W STOSUNKU DO PRACOWNIKA W ZAWODZIE KLUCZOWYM W PAŃSTWA FIRMIE?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Analizując rozkład odpowiedzi dotyczących wymagania znajomości pakietu typu MS Office, można zauważyć, iż jego znajomość najczęściej wymagana jest wśród pracodawców z sekcji K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa, D-Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, H-transport i gospodarka magazynowa, K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa oraz L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości. Większość przedsiębiorców z wyżej wymienionych sekcji wymaga znajomości pakietu w stopniu dobrym i bardzo dobrym.

W sekcjach takich jak: C-przetwórstwo przemysłowe, E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, F-budownictwo, G- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, wyłączając motocykle, I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna, R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, S-pozostała działalność usługowa czy też T- gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby znajomość pakietu w większości przedsiębiorstw nie jest wymagana lub jest wymagana rzadko (tabela 8).

Znajomość specjalistycznych programów najczęściej wymagana jest wśród pracodawców, którzy prowadzą działalność gospodarczą w ramach sekcji K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa oraz L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości. W pozostałych branżach znajomość specjalistycznych programów jest rzadziej wymagana (*tabela 9*).

Znajomość języka obcego w stopniu dobrym najczęściej wymagana jest wśród pracodawców, którzy prowadzą działalność gospodarczą w ramach sekcji L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości oraz Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna. W stopniu podstawowym natomiast głównie wymagana jest w sekcji D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych.

W pozostałych branżach znajomość specjalistycznych programów jest rzadziej wymagana (*tabela 10*).

TABELA 8. BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA, A WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI PAKIETU MS OFFICE

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
C-przetwórstwo przemysłowe	7	77,8%	1	11,1%	1	11,1%	0	0%	0	0%	9
D-Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	50%	0	0%	1	50%	0	0%	0	0%	2
E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1
F-budownictwo	8	88,9%	0	0%	1	11,1%	0	0%	0	0%	9
G- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, wylączając motocykle	36	62,1%	14	24,1%	6	10,3%	2	3,4%	0	0%	58
H-transport i gospodarka magazynowa	2	50%	0	0%	2	50%	0	0%	0	0%	4
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	9	81,8%	1	9,1%	0	0%	1	9,1%	0	0%	11
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2	13,3%	0	0%	9	60%	4	26,7%	0	0%	15
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	50%	0	0%	1	50%	0	0%	0	0%	2
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	5
S-pozostała działalność usługowa	52	74,3%	7	10%	4	5,7%	7	10%	0	0%	70
T- gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 9. BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA, A WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI SPECJALISTYCZNYCH PROGRAMÓW

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
C-przetwórstwo przemysłowe	5	55,6%	1	11,1%	3	33,3%	0	0%	0	0%	9
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2
E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1
F-budownictwo	9	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	9
G- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	54	93,1%	1	1,7%	2	3,4%	1	1,7%	0	0%	58
H-transport i gospodarka magazynowa	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	10	90,9%	0	0%	0	0%	1	9,1%	0	0%	11
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1	6,7%	6	40%	6	40%	2	13,3%	0	0%	15
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	50%	0	0%	1	50%	0	0%	0	0%	2
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	5

S-pozostała działalność usługowa	62	88,6%	3	4,3%	1	1,4%	4	5,7%	0	0%	70
T- gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 10. BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA, A WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI JĘZYKÓW OBCYCH

	Nie wymagany		W stopniu podstawowym		W stopniu dobrym		W stopniu bardzo dobrym		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
C-przetwórstwo przemysłowe	5	55,6%	2	22,2%	2	22,2%	0	0%	0	0%	9
D-wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	50%	1	50%	0	0%	0	0%	0	0%	2
E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1
F-budownictwo	9	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	9
G- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, wylęczając motocykle	56	96,6%	0	0%	1	1,7%	1	1,7%	0	0%	58
H-transport i gospodarka magazynowa	3	75%	1	25%	0	0%	0	0%	0	0%	4

I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	10	90,9%	0	0%	0	0%	1	9,1%	0	0%	11
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	12	80%	3	20%	0	0%	0	0%	0	0%	15
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	50%	0	0%	1	50%	0	0%	0	0%	2
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1	50%	0	0%	1	50%	0	0%	0	0%	2
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	5
S-pozostała działalność usługowa	68	97,1%	2	2,9%	0	0%	0	0%	0	0%	70
T- gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	1

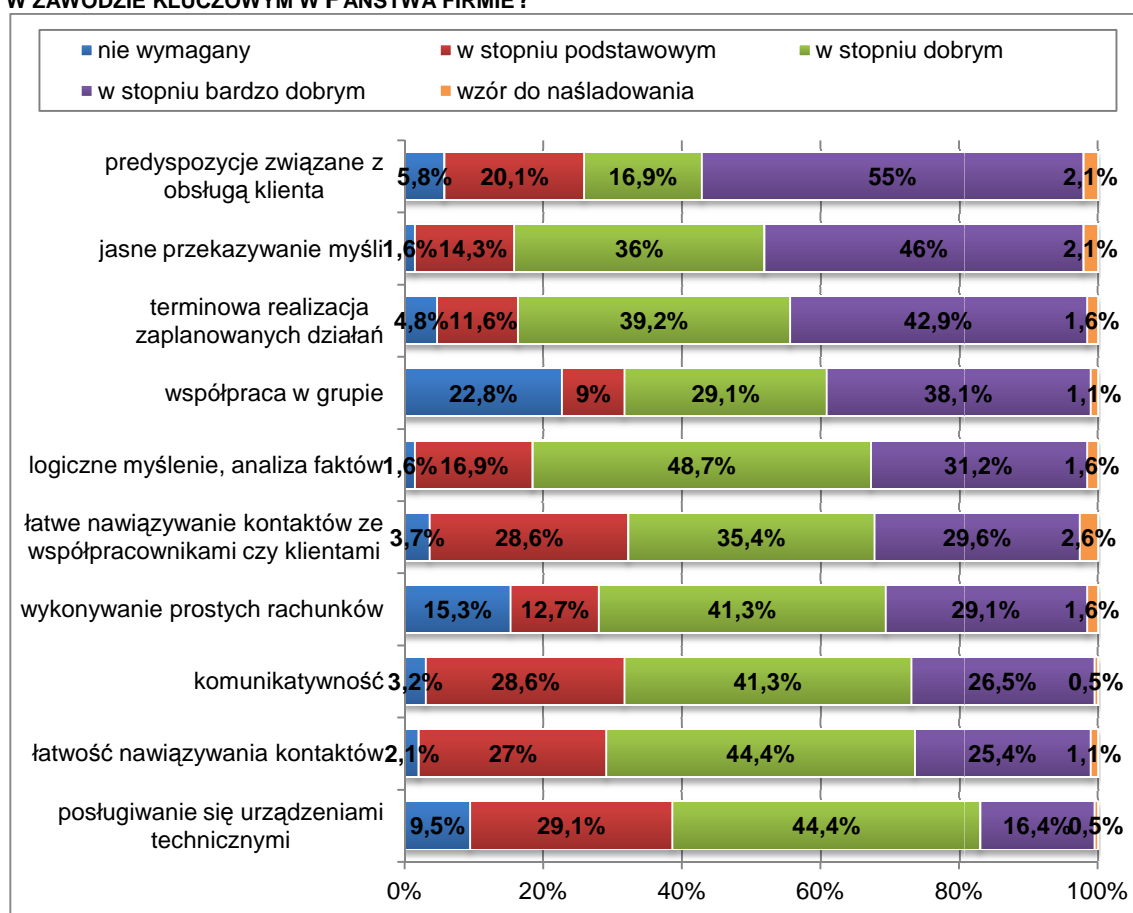
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W następnym pytaniu kwestionariusza ankiety przedsiębiorcy zostali poproszeni o wskazanie umiejętności, które są wymagane od pracowników zatrudnionych w zawodzie kluczowym oraz o określenie w jakim stopniu.

Rysunek 16 prezentuje 10 najbardziej wymaganych od pracowników umiejętności. Najważniejsze z nich to:

- ◆ predyspozycje związane z obsługą klienta,
- ◆ jasne przekazywanie myśli,
- ◆ terminowa realizacja zaplanowanych działań,
- ◆ współpraca w grupie,
- ◆ logiczne myślenie, analizowanie faktów.

RYСУNEK 16. JAKI POZIOM UMIEJĘTNOŚCI WYMAGANY JEST W STOSUNKU DO PRACOWNIKA W ZAWODZIE KLUCZOWYM W PAŃSTWA FIRME?

* na rysunku przedstawiono 10 umiejętności, których umiejętność jest najczęściej wymagana przez respondentów

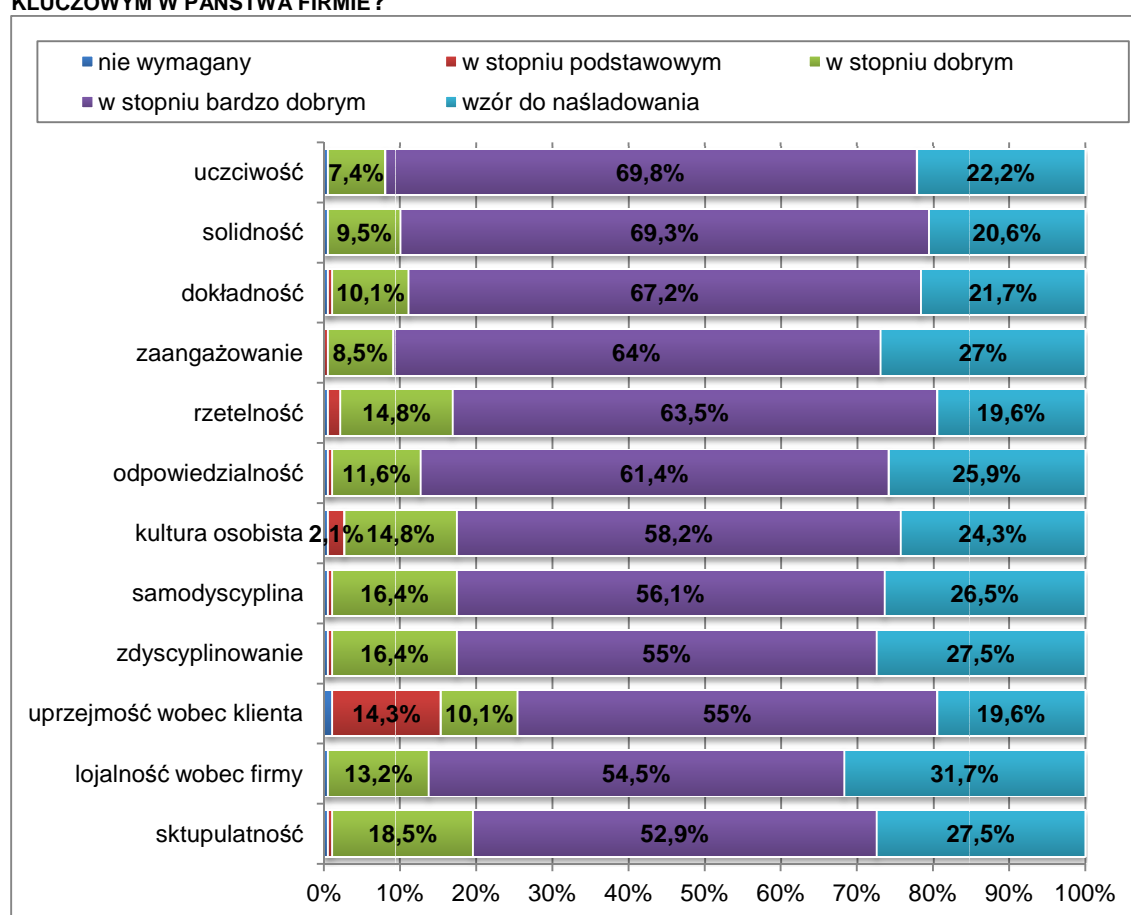
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Respondenci zostali poproszeni również o określenie cech psychofizycznych, które powinien posiadać pracownik w zawodzie kluczowym w badanych firmach.

Cechy cenione przez pracodawców zostały graficznie przedstawione na rysunku 17. Najważniejsze z nich to:

- ◆ uczciwość,
- ◆ solidność,
- ◆ dokładność,
- ◆ zaangażowanie,
- ◆ rzetelność.

RYСУNEK 17. JAKI ZAKRES CECH PSYCHOFIZYCZNYCH POWINIEN POSIADAĆ PRACOWNIK W ZAWODZIE KLUCZOWYM W PAŃSTWA FIRMIE?

* na rysunku przedstawiono 10 umiejętności, których umiejętność jest najczęściej wymagana przez respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

4. Wymagania stawiane pracownikom w zawodach kluczowych w badanych firmach

Analiza materiału badawczego wykazała, iż wśród firm w powiecie świdwińskim za kluczowe można uznać zwłaszcza następujące kategorie zawodowe:

- ◆ sprzedawcy sklepowi (ekspedienci),
- ◆ kierowcy samochodów osobowych i dostawczych
- ◆ przedstawiciele handlowi
- ◆ ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni
- ◆ mechanicy pojazdów samochodowych
- ◆ agenci ubezpieczeniowi
- ◆ kasjerzy bankowi i pokrewni
- ◆ szwaczki, hafciarki i pokrewni
- ◆ barmani
- ◆ spawacze i pokrewni
- ◆ robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym (*tabele 11 i 12*).

TABELA 11. ZAWODY KLUCZOWE A BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA

	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienty)		Kierowcy samochodów osobowych i dostawczych		Przedstawiciele handlowi		Ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni		Mechanicy pojazdów samochodowych		Agenci ubezpieczeniowi	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
C-przetwórstwo przemysłowe	0	0%	1	12,5%	0	0%	2	33,3%	0	0%	0	0%
F-budownictwo	0	0%	0	0%	0	0%	1	16,7%	0	0%	0	0%
G- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, wyłączając motocykle	44	72,1%	2	25%	5	83,3%	0	0%	5	83,3%	0	0%
H-transport i gospodarka magazynowa	0	0%	1	12,5%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	6	9,8%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	5	100%
S-pozostała działalność usługowa	11	18%	4	50%	1	16,7%	3	50%	1	16,7%	0	0%
Ogółem	61	100%	8	100%	6	100%	6	100%	6	100%	5	100%

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 12. ZAWODY KLUCZOWE A BRANŻA PRZEDSIĘBIORSTWA

	Kasjerzy bankowi i pokrewni		Szwaczki, hafciarki i pokrewni		Barmani		Spawacze i pokrewni		Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
C-przetwórstwo przemysłowe	0	0%	1	20%	0	0%	1	25%	0	0%
F-budownictwo	0	0%	0	0%	0	0%	1	25%	4	100%
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3	60%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0	0%	0	0%	4	100%	0	0%	0	0%
S-pozostała działalność usługowa	2	40%	4	80%	0	0%	2	50%	0	0%
Ogółem	5	100%	5	100%	4	100%	4	100%	4	100%

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Analiza materiału badawczego wykazała, iż badani przedstawiciel firmy, najczęściej deklarowali, że:

- ◆ poziom wykształcenia osób zatrudnionych w kluczowych zawodach w powiecie ma znaczenie,
- ◆ pracodawcy w większości nie wymagają od pracowników zatrudnionych w kluczowych zawodach wykształcenia wyższego (zarówno technicznego, jak i ekonomicznego, bądź humanistycznego), jedynie osoby zatrudnione na stanowisku agenci ubezpieczeniowi oraz kasjerzy bankowi i pokrewni powinni posiadać wykształcenie wyższe ekonomiczne lub humanistyczne,
- ◆ osoby zatrudnione na stanowisku sprzedawcy sklepowi (ekspedienci), przedstawiciele handlowi, ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni, mechanicy pojazdów samochodowych, szwaczki, hafciarki i pokrewni, barmani czy spawacze i pokrewni w większości badanych przedsiębiorstw powinni cechować się wykształceniem średnim technicznym,
- ◆ kierowcy samochodów osobowych i dostawczych oraz robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym powinni natomiast posiadać wykształcenie zasadnicze zawodowe (*tabela 13*).

TABELA 13. WYMAGANE WYKSZTAŁCENIE PRACOWNIKÓW DLA NAJCZĘŚCIEJ WYSTĘPUJĄCYCH ZAWODÓW KLUCZOWYCH

	Wyższe techniczne II stopnia		Wyższe techniczne I stopnia		Wyższe ekonomiczne Lub humanistyczne II stopnia		Wyższe ekonomiczne Lub humanistyczne I stopnia		Średnie techniczne		Średnie ogólne		Zasadnicze zawodowe		Nie ma to znaczenia		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	0	0%	0	0%	0	0%	3	4,8%	25	40,3%	2	3,2%	5	8,1%	27	43,5%	62
Kierowcy samochodów osobowych i dostawczych	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2	25%	1	12,5%	4	50%	1	12,5%	8
Przedstawiciele handlowi	0	0%	0	0%	0	0%	2	33,3%	3	50%	0	0%	0	0%	1	16,7%	6
Ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	5	83,3%	0	0%	1	16,7%	0	0%	6
Mechanicy pojazdów samochodowych	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	3	50%	0	0%	1	16,7%	2	33,3%	6
Agenci ubezpieczeniowi	0	0%	0	0%	2	40%	3	60%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	5
Kasjerzy bankowi i pokrewni	0	0%	0	0%	1	20%	3	60%	0	0%	0	0%	0	0%	1	20%	5
Szwaczki, hafciarki i pokrewni	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4	80%	0	0%	1	20%	0	0%	5
Barmani	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	2	50%	0	0%	0	0%	2	50%	4
Spawacze i pokrewni	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	3	75%	0	0%	1	25%	0	0%	4

Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	3	75%	1	25%	4
---	---	----	---	----	---	----	---	----	---	----	---	----	---	-----	---	-----	---

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Większość przedsiębiorców zadeklarowało, iż nie mają wymagań odnośnie dodatkowych certyfikatów i uprawnień od osób zatrudnionych w zawodach kluczowych. W zawodzie kierowcy samochodów osobowych i dostawczych oraz agenci ubezpieczeniowi najczęściej wymaga się dodatkowych certyfikatów i uprawnień. W przypadku pozostałych zawodów wymagania te nie są mniej spotykane (*tabela 14*).

TABELA 14. WYMAGANIA ODNOŚNIE DODATKOWYCH CERTYFIKATÓW I UPRAWNIEŃ W ZAWODY KLUCZOWE W BADANYCH FIRMACH

	Nie		Tak		Ogółem
	n	%	n	%	
Kierowcy samochodów osobowych i dostawczych	3	37,5%	5	62,5%	8
Agenci ubezpieczeniowi	4	80%	1	20%	5
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	61	100%	0	0%	61
Przedstawiciele handlowi	6	100%	0	0%	6
Ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni	6	100%	0	0%	6
Mechanicy pojazdów samochodowych	6	100%	0	0%	6
Kasjerzy bankowi i pokrewni	5	100%	0	0%	5
Szwaczki, hafciarki i pokrewni	5	100%	0	0%	5
Barmani	4	100%	0	0%	4
Spawacze i pokrewni	4	100%	0	0%	4
Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	4	100%	0	0%	4

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Znajomość pakietu typu MS Office wymagana jest głównie od sprzedawców sklepowych (ekspedientów), przedstawicieli handlowych, agentów ubezpieczeniowych, szwaczek, hafciarek i pokrewnych, barmanów czy też robotników pomocniczych w budownictwie ogólnym, natomiast odnośnie pozostałych zawodów kluczowych w powiecie najczęściej jest ona nie wymagana, bądź wymagana rzadko (*tabela 15*).

W odniesieniu do znajomości specjalistycznych programów –wymaga się ich w większości badanych firm od agentów ubezpieczeniowych oraz kasjerów bankowych i pokrewnych (*tabela 16*). Natomiast znajomość języka obcego przez większość przedsiębiorców nie jest wymagana (*tabela 17*).

TABELA 15. WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI PAKIETU MS OFFICE W STOSUNKU DO PRACOWNIKÓW W ZAWODACH KLUCZOWYCH

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	34	51,5%	9	13,6%	13	19,7%	10	15,2%	0	0%	66
Kierownicy samochodów osobowych i dostawczych	15	71,4%	1	4,8%	1	4,8%	3	14,3%	1	4,8%	21
Przedstawiciele handlowi	0	0%	2	18,2%	7	63,6%	2	18,2%	0	0%	11
Ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni	5	45,5%	4	36,4%	2	18,2%	0	0%	0	0%	11
Mechanicy pojazdów samochodowych	8	88,9%	1	11,1%	0	0%	0	0%	0	0%	9
Agenci ubezpieczeniowi	1	12,5%	2	25%	2	25%	1	12,5%	2	25%	8
Kasjerzy bankowi i pokrewni	7	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	7
Szwaczki, hafciarki i pokrewni	1	20%	1	20%	3	60%	0	0%	0	0%	5
Barmani	1	12,5%	2	25%	2	25%	1	12,5%	2	25%	8
Spawacze i pokrewni	7	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	7
Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	1	20%	1	20%	3	60%	0	0%	0	0%	5

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 16. WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI SPECJALISTYCZNYCH PROGRAMÓW W STOSUNKU DO PRACOWNIKÓW W ZAWODACH KLUCZOWYCH

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	59	96,7%	1	1,6%	0	0%	1	1,6%	0	0%	61
Kierownicy samochodów osobowych i dostawczych	7	87,5%	0	0%	1	12,5%	0	0%	0	0%	8
Przedstawiciele handlowi	5	83,3%	0	0%	1	16,7%	0	0%	0	0%	6
Ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Mechanicy pojazdów samochodowych	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Agenci ubezpieczeniowi	1	20%	3	60%	0	0%	1	20%	0	0%	5
Kasjerzy bankowi i pokrewni	1	20%	1	20%	2	40%	1	20%	0	0%	5
Szwaczki, hafciarki i pokrewni	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	5
Barmani	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4
Spawacze i pokrewni	3	75%	0	0%	1	25%	0	0%	0	0%	4
Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 17. WYMAGANIA ODNOŚNIE ZNAJOMOŚCI JĘZYKÓW OBCYCH W STOSUNKU DO PRACOWNIKÓW W ZAWODACH KLUCZOWYCH

	Nie wymagany		Stopień podstawowy		Stopień dobry		Stopień bardzo dobry		Wzór do naśladowania		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	60	98,4%	0	0%	0	0%	1	1,6%	0	0%	61
Kierowcy samochodów osobowych i dostawczych	7	87,5%	0	0%	1	12,5%	0	0%	0	0%	8
Przedstawiciele handlowi	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni	5	83,3%	1	16,7%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Mechanicy pojazdów samochodowych	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Agenci ubezpieczeniowi	4	80%	1	20%	0	0%	0	0%	0	0%	5
Kasjerzy bankowi i pokrewni	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	5
Szwaczki, hafciarki i pokrewni	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	5
Barmani	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4
Spawacze i pokrewni	3	75%	0	0%	1	25%	0	0%	0	0%	4
Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	4

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

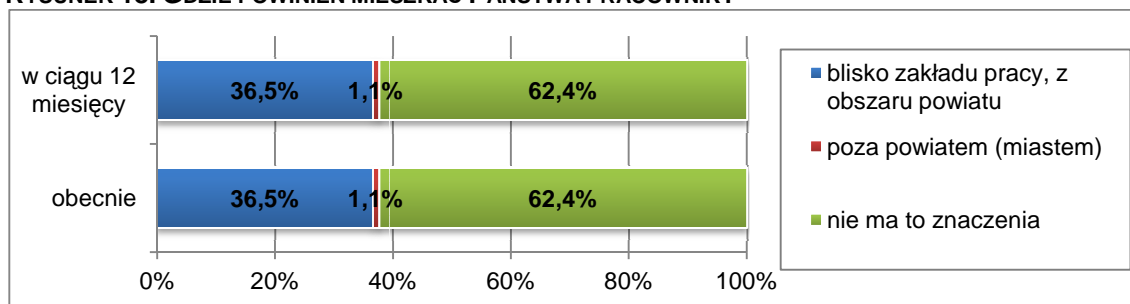

5. Profil demograficzny pracownika

Kolejne zawarte w kwestionariuszu wywiadu pytanie dotyczyło cech demograficznych pracowników.

Jak można zaobserwować na *rysunku 18*, zdaniem większości respondentów (62,4%) miejsce zamieszkania pracowników nie ma znaczenia ani obecnie, ani w ciągu najbliższych 12 miesięcy. 36,5% przedsiębiorców zadeklarowało, że pracownicy powinni mieszkać blisko zakładu pracy.

RYСУNEK 18. GDZIE POWINIEN MIESZKAĆ PAŃSTWA PRACOWNIK?

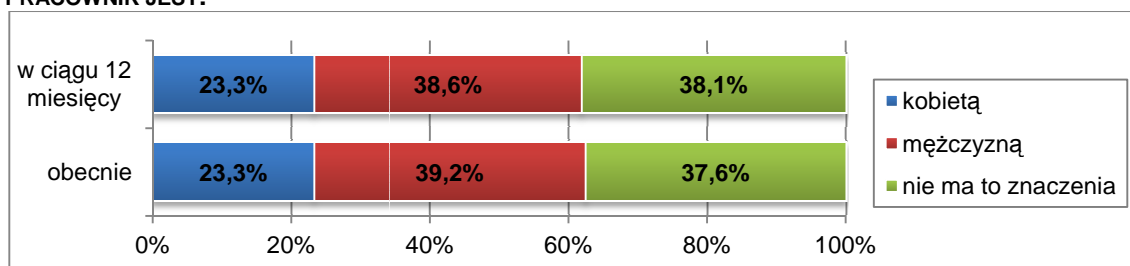

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Dla większości lokalnych pracodawców mają znaczenie takie cechy jak płeć i wiek przyjmowanych pracowników. Wśród tych przedstawicieli badanych firm, dla których płeć osób zatrudnionych jest istotna, najczęściej zatrudnianą grupą są mężczyźni (*rysunek 19*). W ten sposób odpowiedziało około 39% przedsiębiorców (*rysunek 20*).

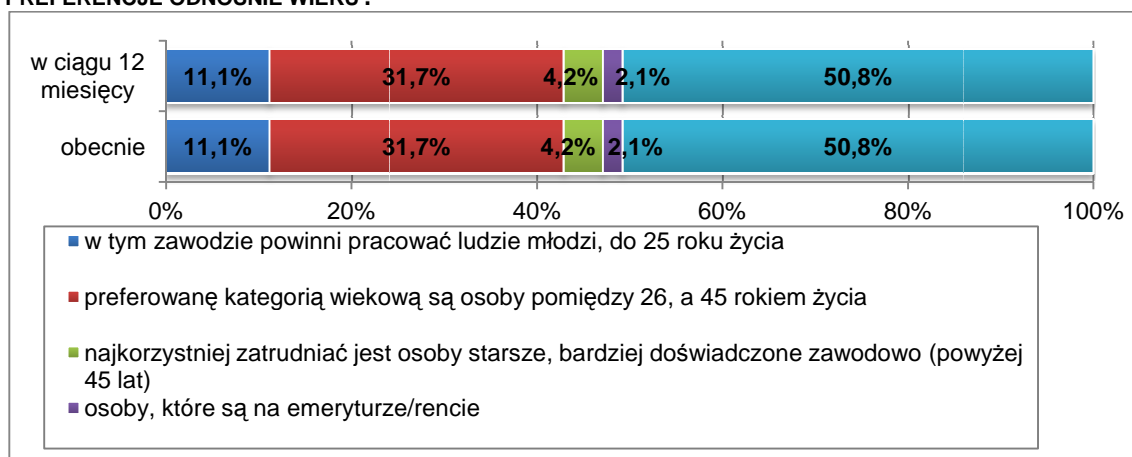
Dla większości respondentów wiek pracownika nie ma znaczenia (50,8%). Z kolei przedsiębiorcy, dla których wiek pracownika jest ważny, najczęściej wskazywali, iż preferowaną kategorią wiekową są osoby pomiędzy 26, a 45 rokiem życia (*rysunek 21*).

RYСУNEK 19. CZY Z PUNKTU WIDZENIA KLUCZOWEGO ZAWODU PAŃSTWA FIRMY LEPIEJ JEST GDY PRACOWNIK JEST:

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

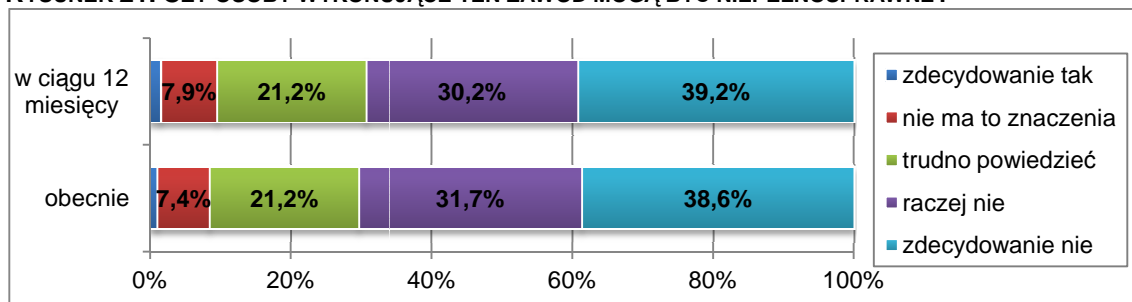
RYСУNEK 20. CZY WYSTĘPUJĄ W ODNIESIENIU DO ZAWODU KLUCZOWEGO JAKIEŚ OKREŚLONE PREFERENCJE ODNOŚNIE WIEKU?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W nawiązaniu do zagadnienia niepełnosprawności pracowników większość respondentów zadeklarowała, iż osoby niepełnosprawne nie mogą wykonywać zawodów kluczowych w ich firmach (około 70% odpowiedzi) (rysunek 405).

RYСУNEK 21. CZY OSOBY WYKONUJĄCE TEN ZAWÓD MOGĄ BYĆ NIEPEŁNOSPRAWNE?

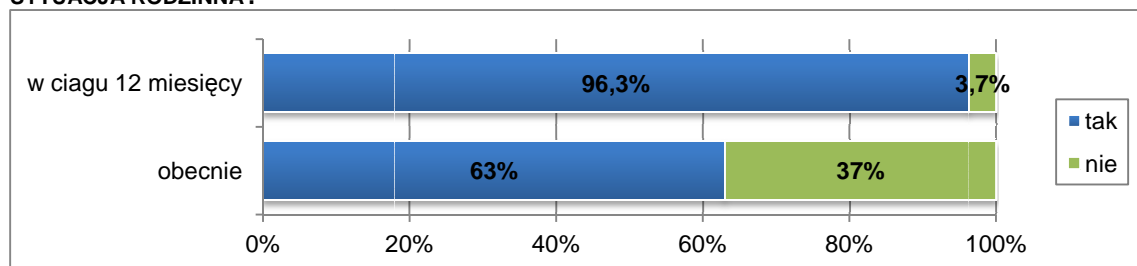

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Natomiast w odniesieniu do pytania o ustabilizowaną sytuację rodzinną, zdecydowana większość respondentów wskazała, iż woleliby gdyby pracownicy pracujący w zawodach kluczowych mieli ustabilizowaną sytuację rodzinną (rysunek 22).

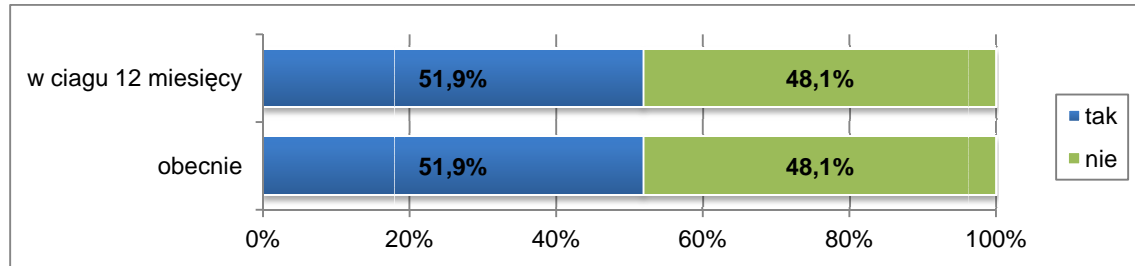
Ponad połowa respondentów uznała również, że posiadanie dzieci ma znaczenie przy wykonywaniu kluczowego zawodu (rysunek 23).

RYСУNEK 22. CZY W WYKONYWANIU KLUCZOWEGO ZAWODU MA ZNACZENIE USTABILIZOWANA SYTUACJA RODZINNA?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

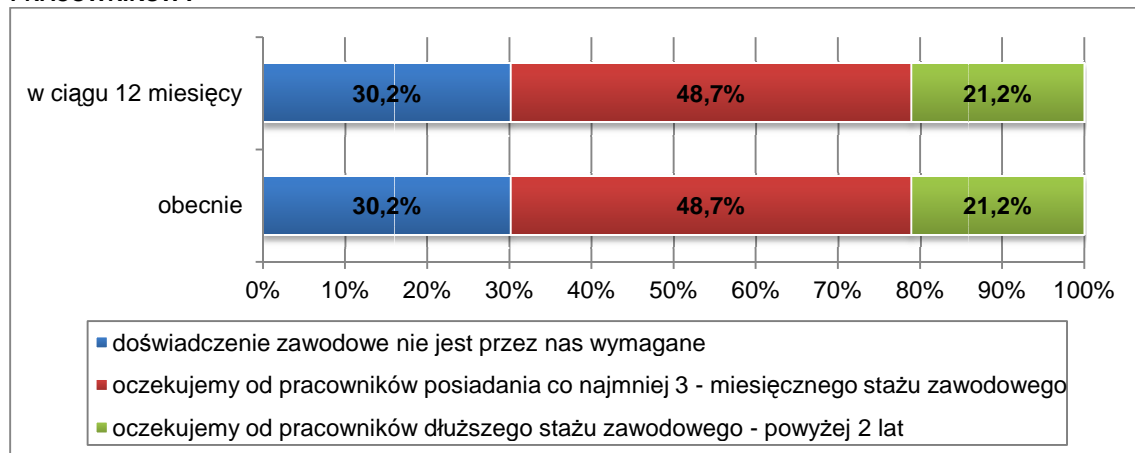
RYСУNEK 23. CZY W WYKONYWANIU KLUCZOWEGO ZAWODU MA ZNACZENIE POSIADANIE DZIECI?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Następną kwestią poruszoną w ramach badania były oczekiwania pracodawców odnośnie doświadczenia zawodowego pracowników. W odpowiedzi większość pracodawców zadeklarowała, iż wymaga posiadania co najmniej 3 miesięcznego stażu zawodowego (48,7%) (rysunek 24).

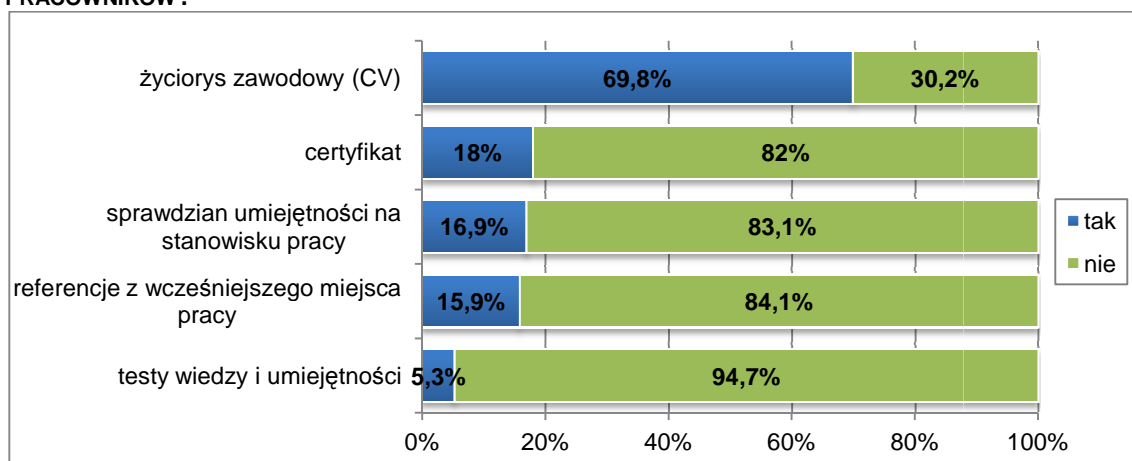
RYСУNEK 24. JAKIEGO DOŚWIADCZENIE ZAWODOWEGO OCZEKUJĄ PAŃSTWO OD SWOICH PRACOWNIKÓW?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

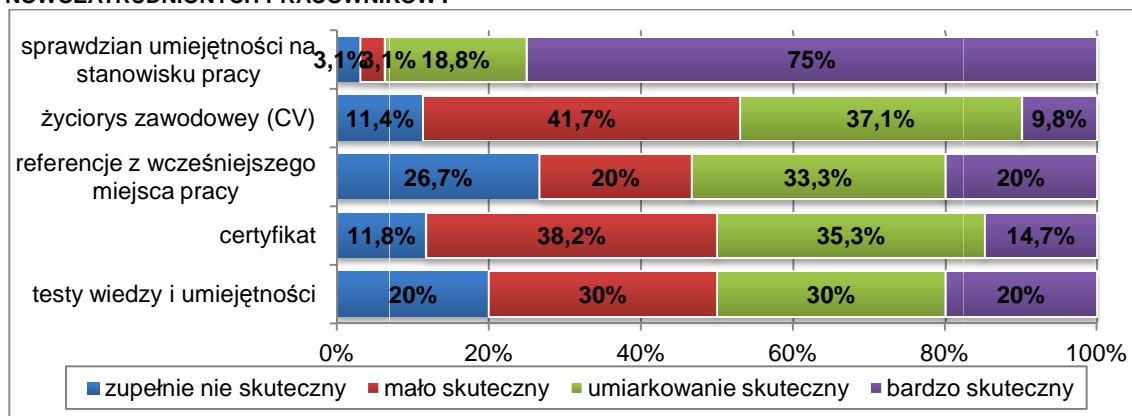
Przedsiębiorcy biorący udział w badaniu najczęściej sprawdzali kwalifikacje zawodowe nowozatrudnionych pracowników na podstawie życiorysu zawodowego (CV) – 69,8% badanych. W następnej kolejności brano pod uwagę posiadane certyfikaty oraz sprawdzenie umiejętności na stanowisku pracy. Odpowiedzi te pokryły się częściowo z oceną skuteczności poszczególnych metod. Sprawdzenie umiejętności na stanowisku pracy uznano za metodę najbardziej skuteczną (rysunki 26 i 27).

RYSUNEK 25. W JAKI SPOSÓB SPRAWDZAJĄ PAŃSTWO KWALIFIKACJE NOWOZATRUDNIONYCH PRACOWNIKÓW?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

RYSUNEK 26. PROSZĘ OCENIĆ SKUTECZNOŚĆ SPOSOBÓW SPRAWDZANIA KWALIFIKACJI NOWOZATRUDNIONYCH PRACOWNIKÓW?

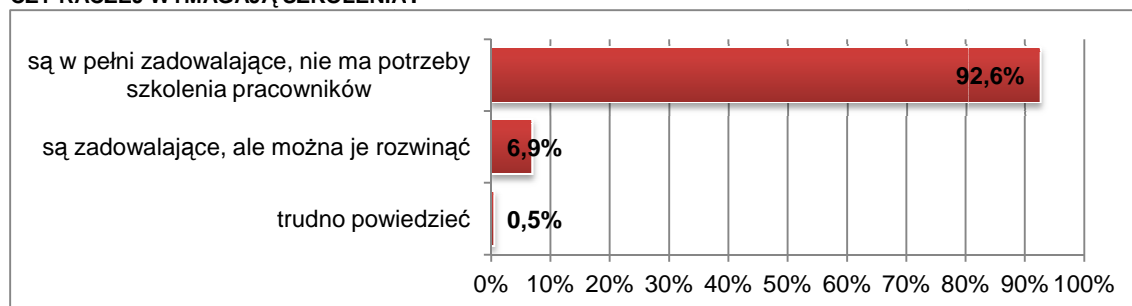

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

6. Podnoszenie kwalifikacji przez pracowników badanych firm

Zdaniem znacznej części respondentów (92,6%) kwalifikacje pracowników są w pełni zadowalające i nie ma potrzeby szkolenia osób zatrudnionych w badanych firmach (rysunek 27).

RYSUNEK 27. CZY W PANA/I ODCZUCIU KWALIFIKACJE PRACOWNIKÓW SĄ W PEŁNI ZADOWALAJĄCE, CZY RACZEJ WYMAGAJĄ SZKOLENIA?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Analiza zadowolenia świdwińskich pracodawców z kwalifikacji pracowników pod względem branż, w ramach których działają badane przedsiębiorstwa, nie wykazała znaczących zależności.

Znaczna część przedsiębiorców, którzy prowadzą działalność w ramach sekcji C-przetwórstwo przemysłowe, D-Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją, F-budownictwo, G- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, H-transport i gospodarka magazynowa, I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa, R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, S-pozostała działalność usługowa, T- gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby wskazała, iż kwalifikacje osób zatrudnionych w firmach, które reprezentują są w pełni zadowalające, i nie ma potrzeby szkolenia pracowników (*tabela 18*). Tylko przedsiębiorcy reprezentujący sekcję L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości oraz Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna twierdzili, że kwalifikacje osób zatrudnionych w firmach, które reprezentują są zadowalające, ale można je rozwijać.

Jeśli zaś chodzi o zawody kluczowe dla powiatu świdwińskiego, to analiza zebranego materiału badawczego wykazała, iż w opinii badanych pracodawców również kwalifikacje osób w nich zatrudnionych są zadowalające i nie wymagają dodatkowego szkolenia, bądź są zadowalające, ale można by było je rozwijać (*tabela 19*).

TABELA 18 ZADOWOLENIE PRACODAWCÓW Z KWALIFIKACJI PRACOWNIKÓW POD WZGLĘDEM BRANŻ

	Są w pełni zadowolające, nie ma potrzeby szkolenia		Są zadowalające, ale można je rozwinąć		Umiejętności są niewystarczające, pracownicy wymagają szkolenia		Trudno powiedzieć		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	
C-przetwórstwo przemysłowe	7	77,8%	2	22,2%	0	0%	0	0%	9
D-Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	100%	0	0%	0	0%	0	0%	2
E-dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	1
F-budownictwo	9	100%	0	0%	0	0%	0	0%	9
G- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	58	100%	0	0%	0	0%	0	0%	58
H-transport i gospodarka magazynowa	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%	4
I-działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	11	100%	0	0%	0	0%	0	0%	11
K-działalność finansowa i ubezpieczeniowa	11	73,3%	3	20%	0	0%	1	6,7%	15
L-działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	50%	1	50%	0	0%	0	0%	2
Q-opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1	50%	1	50%	0	0%	0	0%	2
R-działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%	5

S-pozostała działalność usługowa	64	91,4%	6	8,6%	0	0%	0	0%	70
T- gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%	1

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 19. ZADOWOLENIE PRACODAWCÓW Z KWALIFIKACJI PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH W ZAWODACH KLUCZOWYCH

	Są w pełni zadowolające, nie ma potrzeby szkolenia		Są zadowolające, ale można je rozwinąć		Umiejętności są niewystarczające, pracownicy wymagają szkole		Trudno powiedzieć		Ogółem
	n	%	n	%	n	%	n	%	
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	61	100%	0	0%	0	0%	0	0%	61
Kierowcy samochodów osobowych i dostawczych	8	100%	0	0%	0	0%	0	0%	8
Przedstawiciele handlowi	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni	5	83,3%	1	16,7%	0	0%	0	0%	6
Mechanicy pojazdów samochodowych	6	100%	0	0%	0	0%	0	0%	6
Agenci ubezpieczeniowi	4	80%	0	0%	0	0%	1	20%	5
Kasjerzy bankowi i pokrewni	4	80%	1	20%	0	0%	0	0%	5
Szwaczki, hafciarki i pokrewni	5	100%	0	0%	0	0%	0	0%	5
Barmani	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%	4
Spawacze i pokrewni	2	50%	2	50%	0	0%	0	0%	4
Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%	4

* w tabeli przedstawione zostały tylko te zawody, które wskazało co najmniej 2% respondentów

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Przedsiębiorcy, którzy wskazali, że umiejętności pracowników w ich firmach można rozwinąć dzięki szkoleniom, ocenili, iż pracownikom brakuje m.in.: kwalifikacji związanych z brakiem umiejętności obsługi nowoczesnych maszyn i urządzeń, doświadczenia zawodowego oraz znajomości najnowszych technologii (tabela 20).

TABELA 20. JAKICH KWALIFIKACJI NAJCZĘŚCIEJ BRAKUJE PRACOWNIKOM PAŃSTWA FIRMY?

	n	%
Brak umiejętności obsługi nowoczesnych maszyn i urządzeń	4	28,6%
Brak doświadczenia zawodowego	3	21,4%
Brak znajomości najnowszych technologii	3	21,4%
Brak aktualnej wiedzy na temat prawa i konkretnych przepisów dotyczących branży	1	7,1%
Brak wiedzy na temat danej branży	1	7,1%
Brak zaangażowania w wykonywaną pracę	1	7,1%
Nie brakuje, ale można rozwijać	1	7,1%
Brak umiejętności profesjonalnej obsługi klienta	1	7,1%
Niewielkie zainteresowanie podnoszeniem wiedzy na temat nowych produktów w branży	1	7,1%

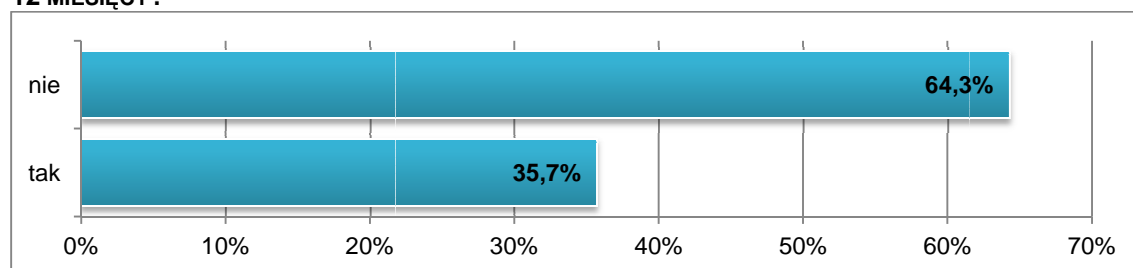
* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające; % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Większość badanych przedsiębiorców nie kierowała swoich pracowników na szkolenia w okresie ostatnich 12 miesięcy (64,3%).

Wyniki badania wskazują, iż przedsiębiorcy w ciągu ostatnich 12 miesięcy skierowali na szkolenia 136 pracowników.

RYSUNEK 28. CZY SKIEROWALI PAŃSTWO SWOICH PRACOWNIKÓW NA SZKOLENIA W CIĄGU OSTATNICH 12 MIESIĘCY?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tematyka szkoleń była bardzo różnorodna i dotyczyła m.in.: obsługi klienta, podatku VAT, bankowości, fryzjerstwa (tabela 21).

TABELA 21. JAKA BYŁA TEMATYKA SZKOLEŃ?

	n	%
Obsługa klienta	2	40%
Podatek VAT	1	20%

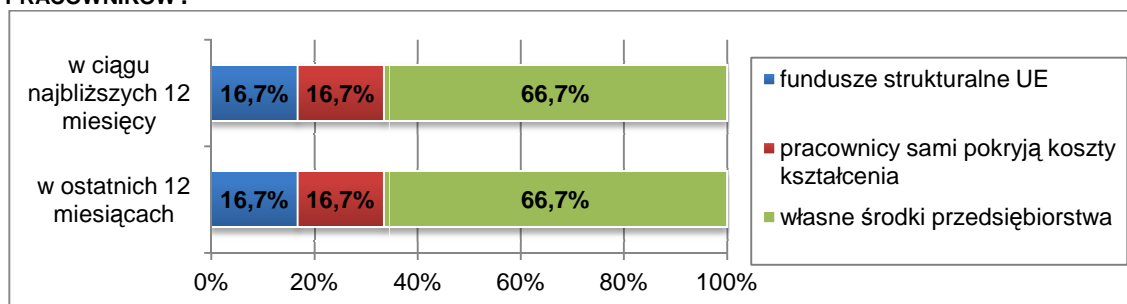
Szkolenie branżowe - bankowość	1	20%
Szkolenie branżowe - fryzjerstwo	1	20%
Szkolenie branżowe - przetwórstwo przemysłowe	1	20%
Szkolenia z zakresu prawa	1	20%
Szkolenie branżowe - księgowość	1	20%
Podwyższanie kwalifikacji zawodowych	1	20%
Szkolenia kadrowo-płacowe	1	20%
Szkolenie branżowe - ubezpieczenia	1	20%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż w ciągu ostatnich 12 miesięcy skierowali swych pracowników na szkolenia

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Szkolenia dotychczas organizowane, jak i te planowane finansowane są głównie ze środków własnych przedsiębiorstwa (rysunek 29). W pozostałym zakresie przedsiębiorcy pozyskiwali fundusze na szkolenia z funduszy strukturalnych UE, bądź też pracownicy sami pokrywali koszty szkoleń.

RYСУNEK 29. Z JAKICH ŹRÓDEŁ POCHODZĄ ŚRODKI, KTÓRE PRZEZNACZAJĄ PAŃSTWO NA SZKOLENIA PRACOWNIKÓW?

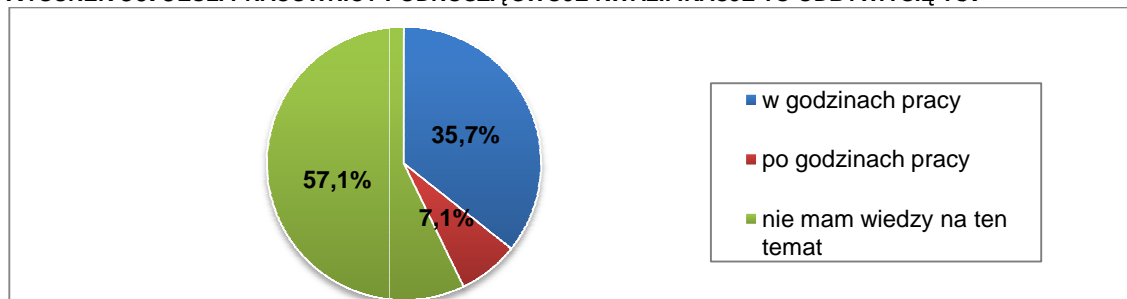

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż w ciągu ostatnich 12 miesięcy skierowali swych pracowników na szkolenia

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Większość respondentów nie posiada wiedzy na temat godzin w których odbywają się szkolenia pracowników (57,1%). W przypadku 35,7% przedsiębiorców szkolenia odbywały się w godzinach pracy (rysunek 30).

RYСУNEK 30. JEŚLI PRACOWNICY PODNOŚĄ SWOJE KWALIFIKACJE TO ODBYWA SIĘ TO:

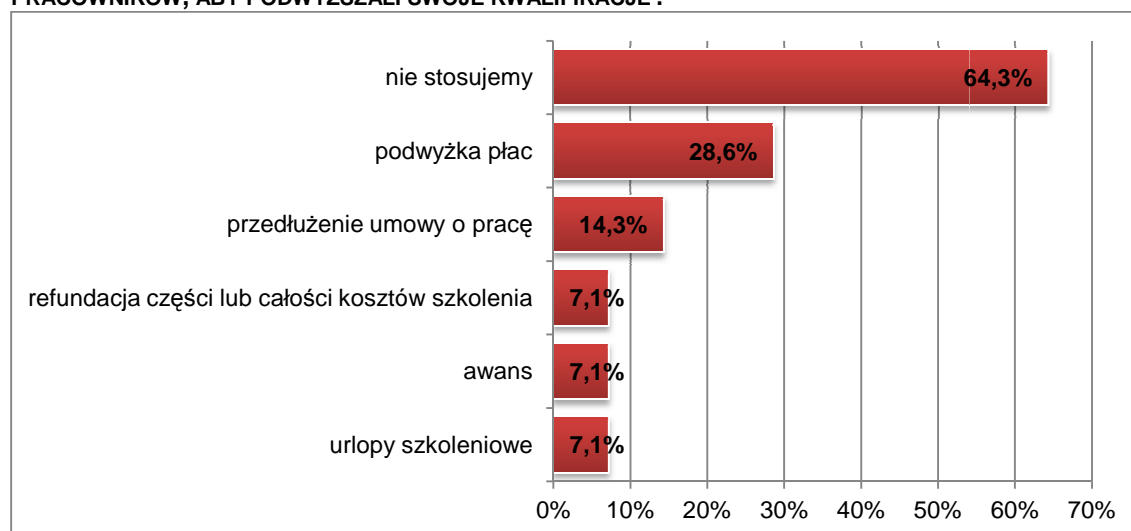

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

U zdecydowanej większości pracodawców nie stosowano metod zachęty w stosunku do pracowników, aby podwyższali swoje kwalifikacje - 64,3%. Natomiast pozostali pracodawcy wskazywali, iż najczęściej motywowali pracowników podwyższą płac, lub możliwością przedłużenia umowy o pracę (rysunek 31).

RYСУNEK 31. CZY STOSUJĄ PAŃSTWO W FIRMIE JAKIEŚ METODY ZACHĘTY W STOSUNKU DO PRACOWNIKÓW, ABY PODWYŻSZALI SWOJE KWALIFIKACJE?

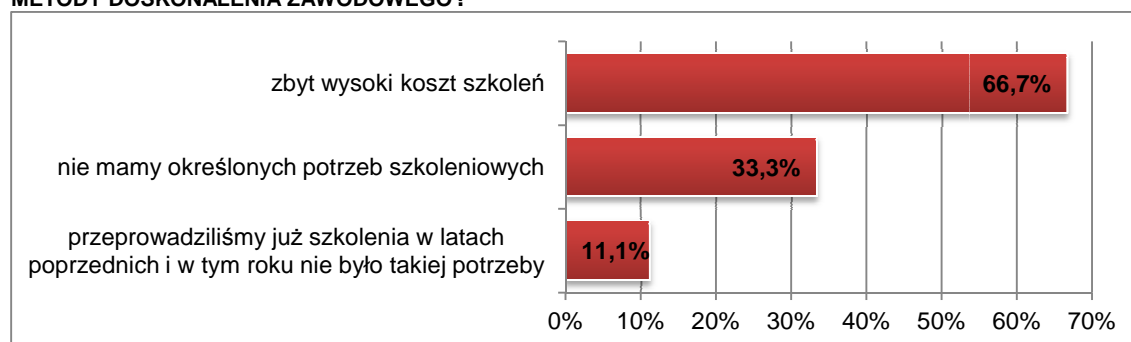

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające; % odpowiedzi nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł udzielić więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Większość pracodawców, która nie skierowała swoich pracowników na szkolenia jako główny powód tej decyzji podała zbyt wysoki koszt szkoleń (66,7%) (rysunek 32).

RYСУNEK 32. DLACZEGO NIE ZDECYDOWALI SIĘ PAŃSTWO NA SZKOLENIA PRACOWNIKÓW CZY INNE METODY DOSKONALENIA ZAWODOWEGO?

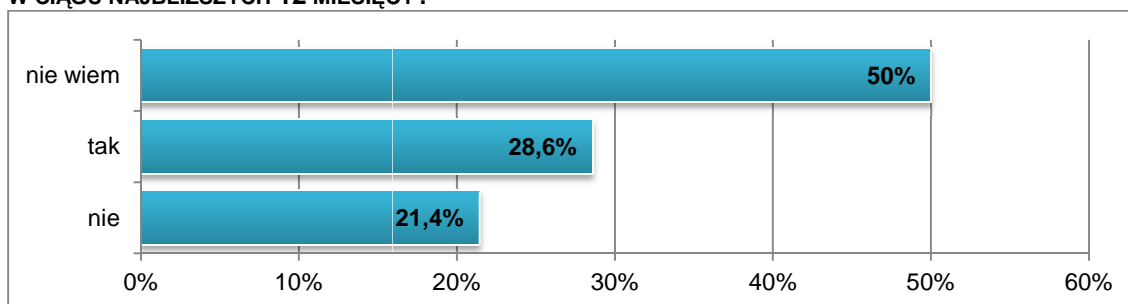
* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie skierowali pracowników na szkolenia; % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Na dzień przeprowadzenia badania połowa przedstawicieli badanych firm nie była w stanie określić, czy w ciągu najbliższych 12 miesięcy skieruje swoich

pracowników na szkolenia. Podjęcie takiej decyzji zadeklarowało 28,6% respondentów, którzy skierują na szkolenia około 114 pracowników.

RYSUNEK 33. CZY ZAMIERZACIE PAŃSTWO SKIEROWAĆ SWOICH PRACOWNIKÓW NA SZKOLENIA W CIĄGU NAJBLIŻSZYCH 12 MIESIĘCY?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż kwalifikacje ich pracowników nie są w pełni zadowalające

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Tematyka szkoleń, na które będą kierowani pracownicy z badanych firm w ciągu najbliższych 12 miesięcy obejmie: księgowość i kadry, profesjonalną obsługę klienta, podnoszenie kwalifikacji zawodowych, kursy spawalnicze oraz szkolenia specjalistyczne (tabela 22).

TABELA 22. JAKA BĘDZIE TEMATYKA PLANOWANYCH SZKOLEŃ?

	n	%
księgowość i kadry	3	75%
profesjonalna obsługa klienta	2	50%
podnoszenie kwalifikacji zawodowych	2	50%
kursy spawalnicze	1	25%
szkolenia specjalistyczne	1	25%

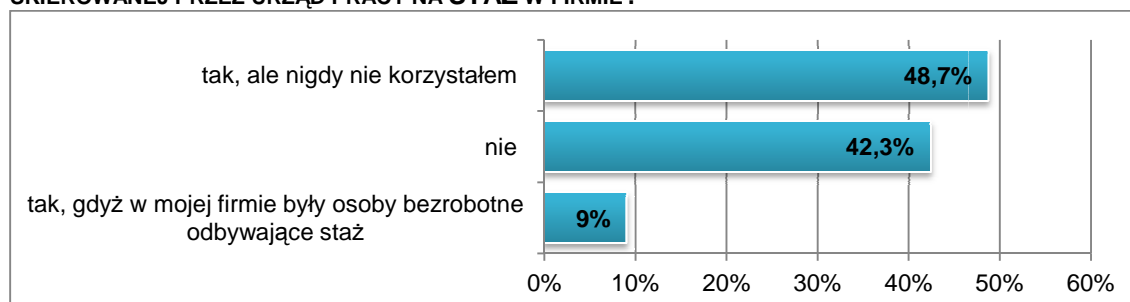
* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, iż zamierzają skierować pracowników na szkolenie w ciągu najbliższych 12 miesięcy

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

7. Możliwości zatrudnienia osób bezrobotnych

Ponad połowa respondentów posiada wiedzę o tym, że Powiatowe Urzędy Pracy mogą kierować osoby bezrobotne na staże zawodowe do przedsiębiorstw z terenu powiatu (rysunek 34).

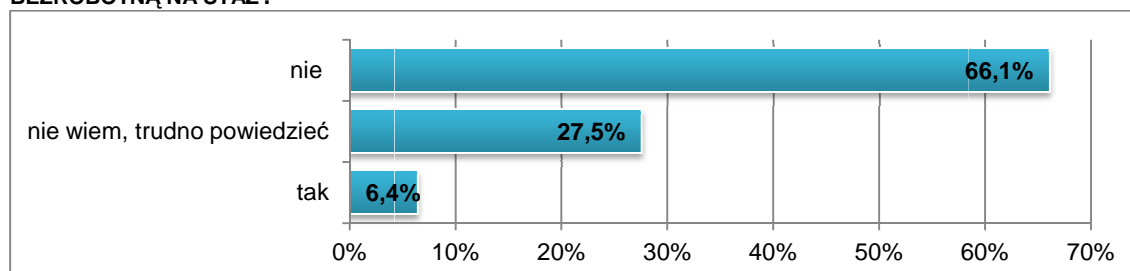
RYСУNEK 34. CZY WIEDZĄ PAŃSTWO, ŻE ISTNIEJE MOŻLIWOŚĆ PRZYJĘCIA OSOBY BEZROBOTNEJ, SKIEROWANEJ PRZEZ URZĄD PRACY NA STAŻ W FIRMIE?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wśród tych przedsiębiorców jedynie niewielki odsetek (6,4%) respondentów, planuje przyjąć osobę bezrobotną na staż zawodowy (rysunek 35). Planuje się zatem przyjąć około 29 osób.

RYСУNEK 35. CZY PLANUJĄ PAŃSTWO W CIĄGU NAJBLIŻSZYCH 12 MIESIĘCY PRZYJĄĆ OSOBA BEZROBOTNĄ NA STAŻ?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej na staż

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W tabeli 23 przedstawiono zawody, na które przedsiębiorcy planują przyjąć osoby bezrobotne na staż.

TABELA 23. W JAKICH ZAWODACH ZAMIERZAJĄ PAŃSTWO PRZYJĄĆ OSOBY BEZROBOTNE W RAMACH PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU DOROSŁYCH?

Zawód	n	%
Pracownik administracyjno-biurowy	3	42,9%
Mechanik	2	28,6%
Pracownik ogólnobudowlany	2	28,6%
Fizjoterapeuta	1	14,3%
Magazynier	1	14,3%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej na staż

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W tabeli 24 natomiast wyszczególniono kwalifikacje pożądane z punktu widzenia pracodawcy u osób przyjmowanych na staż.

TABELA 24. O JAKICH KWALIFIKACJACH ZAMIERZAJĄ PAŃSTWO PRZYJĄĆ OSOBY BEZROBOTNE W RAMACH PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU DOROSŁYCH?

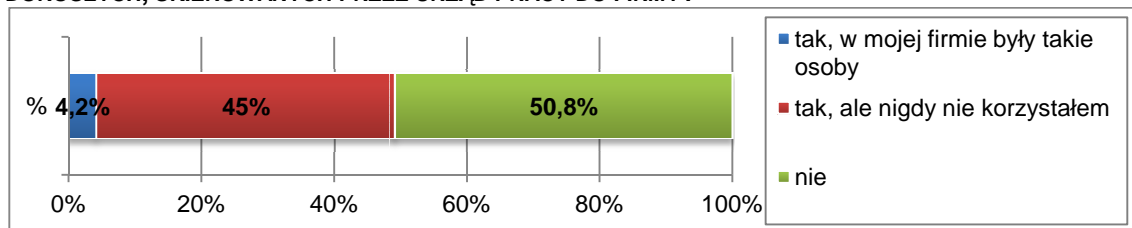
	n	%
nie ma znaczenia	4	57,1%
wykształcenie średnie techniczne	2	28,6%
wykształcenie wyższe techniczne	1	14,3%
wykształcenie wyższe ekonomiczne	1	14,3%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej na staż

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Połowa respondentów biorących udział w badaniu miała świadomość, że istnieje możliwość przyjmowania osób bezrobotnych skierowanych przez urząd pracy w ramach przygotowania zawodowego dorosłych. Z takiej możliwości skorzystało jedynie 4,2% respondentów (rysunek 36).

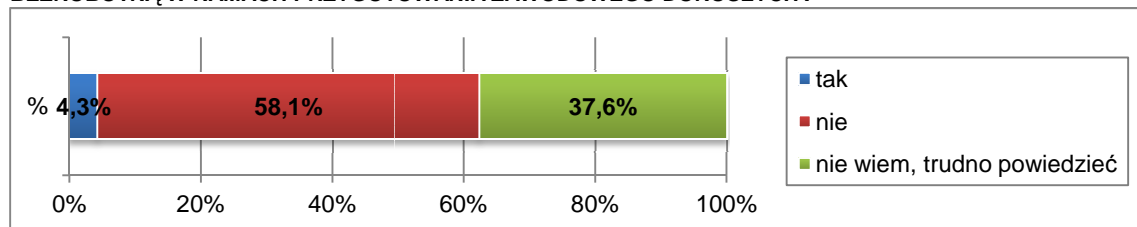
RYSUNEK 36. CZY WIEDZĄ PAŃSTWO, ŻE ISTNIEJE MOŻLIWOŚĆ PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO DOROSŁYCH, SKIEROWANYCH PRZEZ URZĄD PRACY DO FIRMY?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Z tej formy wsparcia nie zamierza jednak korzystać wielu pracodawców. Tylko 4,3% respondentów zadeklarowało taką wolę (rysunek 37). Analiza zebranych danych pokazała, że z przyjęcia osoby bezrobotnej w ramach przygotowania zawodowego w ciągu najbliższych 12 miesięcy miałyby skorzystać 9 osób.

RYSUNEK 37. CZY PLANUJĄ PAŃSTWO W CIĄGU NAJBLIŻSZYCH 12 MIESIĘCY PRZYJĄĆ OSOBA BEZROBOTNĄ W RAMACH PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO DOROSŁYCH?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej w ramach przygotowania zawodowego dorosłych

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W tabeli 25 i 26 przedstawiono zawody, na które przedsiębiorcy planują przyjąć osoby bezrobotne w ramach przygotowania zawodowego dorosłych oraz kwalifikacje jakich oczekują pracodawcy od tych osób.

TABELA 25. W JAKICH ZAWODACH ZAMIERZAJĄ PAŃSTWO PRZYJĄĆ OSOBY BEZROBOTNE W RAMACH PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO DOROSŁYCH?

	n	%
Kierowca	1	25%
Lekarz	1	25%
Magazynier	1	25%
Mechanik	1	25%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej w ramach przygotowania zawodowego dorosłych

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

TABELA 26. O JAKICH KWALIFIKACJACH ZAMIERZAJĄ PAŃSTWO PRZYJĄĆ OSOBY BEZROBOTNE W RAMACH PRZYGOTOWANIA ZAWODOWEGO DOROSŁYCH?

	n	%
Nie ma znaczenia	2	50%
Prawo jazdy	1	25%
Wykształcenie wyższe	1	25%

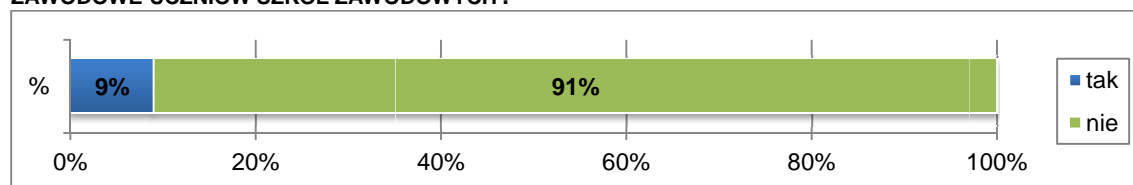
* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy wiedzą o możliwości przyjęcia osoby bezrobotnej w ramach przygotowania zawodowego dorosłych

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

8. Praktyki zawodowe uczniów szkół zawodowych

Wśród respondentów objętych badaniem w powiecie świdwińskim tylko 9% badanych firm organizowało praktyki zawodowe dla uczniów szkół zawodowych (rysunek 38).

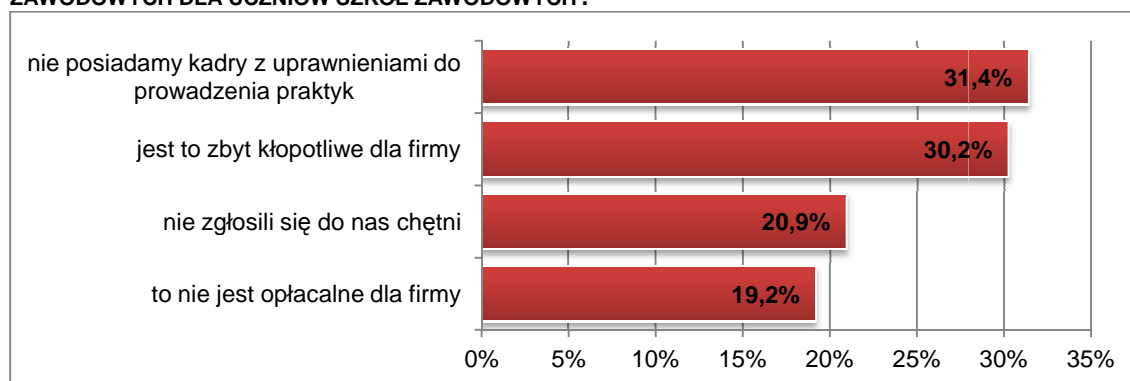
RYСУNEK 38. CZY W CIĄGU OSTATNICH 5 LAT W PAŃSTWA FIRMIE ODBYWAŁY SIĘ PRAKTYKI ZAWODOWE UCZNIÓW SZKÓŁ ZAWODOWYCH?

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Do najczęstszych przyczyn nie organizowania praktyk zawodowych dla uczniów respondenci zaliczyli: brak kadry z uprawnieniami do prowadzenia praktyk – 31,4%, kłopot dla firmy – 30,2%, brak chętnych – 20,9% oraz nieopłacalność praktyk -19,2% (rysunek 39).

RYСУNEK 39. PROSĘ WSKAZAĆ DLACZEGO W PAŃSTWA FIRMIE NIE ORGANIZOWANO PRAKTYK ZAWODOWYCH DLA UCZNIÓW SZKÓŁ ZAWODOWYCH?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, że w ich firmach nie odbywały się praktyki zawodowe; % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

W tabeli 27 zaprezentowano w jakich zawodach w powiecie świdwińskim najczęściej odbywały się praktyki zawodowe uczniów.

TABELA 27. W JAKICH ZAWODACH NAJCZĘŚCIEJ ODBYWAŁY SIĘ PRAKTYKI ZAWODOWE UCZNIÓW SZKÓŁ ZAWODOWYCH?

	n	%
Pracownik administracyjno-biurowy	3	17,6%
Stolarz	3	17,6%
Ekonomista	2	11,8%
Tokarz	2	11,8%
Frezer	1	5,9%
Hotelarz	1	5,9%
Informatyk	1	5,9%
Malarz	1	5,9%
Masarz	1	5,9%
Mechanik	1	5,9%
Operator maszyn dziewiarskich	1	5,9%
Spawacz	1	5,9%
Tynkarz	1	5,9%
Fizjoterapeuta	1	5,9%
Kasjer/sprzedawca	1	5,9%
Murarz	1	5,9%
Szpachlarz	1	5,9%

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, że w ich firmach odbywały się praktyki zawodowe; % nie sumuje się do 100, gdyż respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

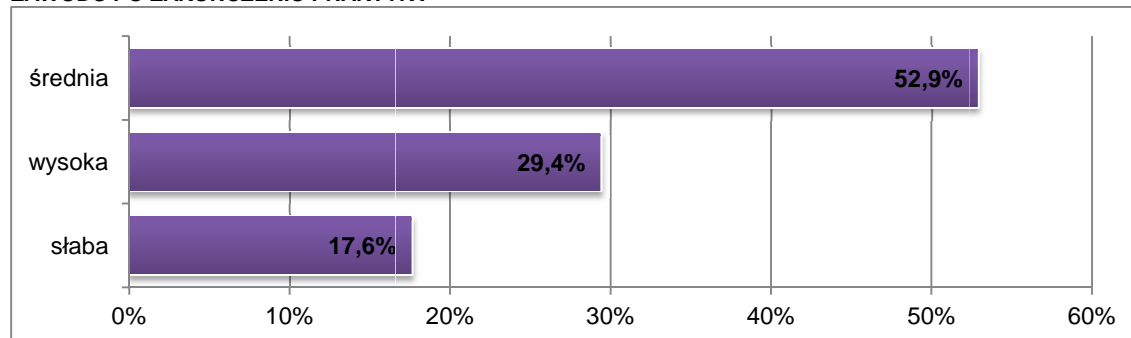
źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Ponad połowa badanych przedsiębiorców (52,9%) średnio ocenia praktyczne przygotowanie ucznia do wykonywania zawodu po ukończeniu praktyk. Podobnie zostało ocenione przygotowanie teoretyczne uczniów.

Na podstawie badania wyliczono, iż średnia ocena praktycznego i teoretycznego przygotowania uczniów wystawiona przez pracodawców wynosi 3,12 (rysunki 40 i 41).

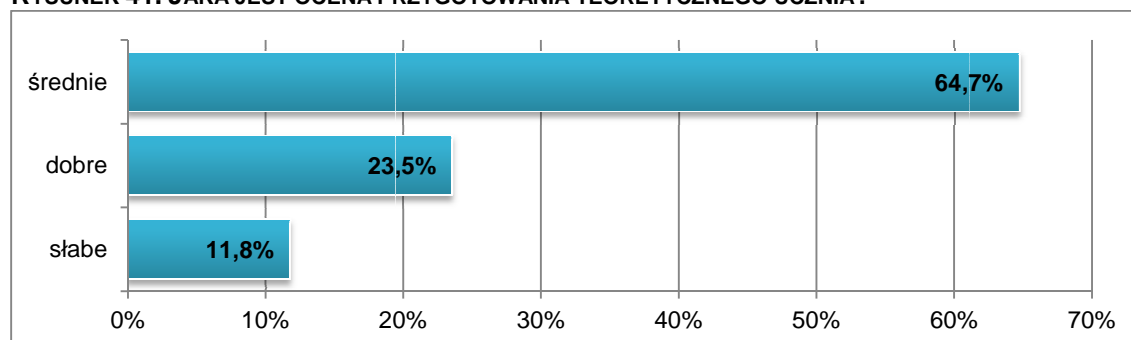
RYСУNEK 40. JAKA JEST OCENA PRZYGOTOWANIA PRAKTYCZNEGO UCZNIA DO WYKONYWANIA ZAWODU PO ZAKOŃCZENIU PRAKTYK?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, że w ich firmach odbywały się praktyki zawodowe

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

RYСУNEK 41. JAKA JEST OCENA PRZYGOTOWANIA TEORETYCZNEGO UCZNIA?

* pytanie to dotyczy tych respondentów, którzy zadeklarowali, że w ich firmach odbywały się praktyki zawodowe

źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Wnioski i rekomendacje

- ◆ analiza materiału badawczego wykazała, iż w powiecie świdwińskim w większości badanych przedsiębiorstwach nie planuje się znacznych zmian w strukturze zatrudnienia. Mimo to zauważyć można, że przedsiębiorcy częściej planują zwiększenie zatrudniania, niż redukcję etatów,
- ◆ do zawodów kluczowych w powiecie można zaliczyć :
  - gospodarz budynków,
  - operator maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych,
  - kucharz,
  - spawacz i zawody pokrewne.
- ◆ w większości świdwińskich firm oczekuje się od pracowników wykształcenia średniego technicznego, bądź zasadniczego zawodowego,

- ◆ od osób zatrudnionych w zawodach kluczowych w opinii większości badanych pracownicy powinni posiadać takie umiejętności jak:
  - predyspozycje związane z obsługą klienta,
  - jasne przekazywanie myśli,
  - terminowa realizacja zaplanowanych działań,
  - współpraca w grupie,
  - logiczne myślenie, analizowanie faktów,
- ◆ najbardziej pożądanymi cechami psychofizycznymi u osób zatrudnionych w badanych firmach są:
  - uczciwość,
  - solidność,
  - dokładność,
  - zaangażowanie,
  - rzetelność.
- ◆ przedstawiciele świdwińskich firm w większości zadeklarowali, iż nie ma znaczenia miejsce zamieszkania pracowników, bądź pracownicy powinni mieszkać blisko zakładu pracy. Jeśli zaś chodzi o płeć pracowników, to z badania wynika, iż cecha ta uzależniona jest od profilu działalności danej firmy – w badanych firmach płeć pracownika często ma znaczenie - preferuje się zatrudnianie mężczyzn. Podobnie sytuacja przedstawia się biorąc pod uwagę oczekiwania pracodawców odnośnie wieku pracowników – w większości przypadków wiek osób zatrudnionych w badanych firmach ma znaczenie, a preferowaną kategorią wiekową są osoby pomiędzy 26 a 45 rokiem życia. Badanie wykazało również, iż w opinii większego odsetka badanych ma znaczenie ustabilizowana sytuacja rodzinna, choć na podstawie zebranego materiału badawczego nie można jednoznacznie stwierdzić, że życie osobiste pracowników wpływa na ich sytuację zawodową,
- ◆ w większości badanych firm pracodawcy oczekują, aby potencjalni pracownicy posiadali co najmniej 3 – miesięczny staż zawodowy,
- ◆ świdwińscy pracodawcy w większości są zadowoleni z kwalifikacji swych pracowników,
- ◆ większość przedsiębiorców z badanego powiatu zadeklarowało, iż w ciągu ostatniego roku nie kierowali swych pracowników na szkolenia, czego głównym powodem był zbyt wysoki koszt szkoleń,
- ◆ większość pracodawców, mimo iż wiedzą, że istnieje możliwość przyjęcia osoby bezrobotnej skierowanej przez urząd pracy na staż, bądź przygotowanie zawodowe w firmie, nie korzysta z takiej możliwości. Ponadto badanie wykazało, iż w większości świdwińskich firm nie organizuje się praktyk zawodowych dla uczniów, czego głównym powodem w opinii pracodawców jest brak kadry z uprawnieniami do prowadzenia praktyk, bądź jest to zbyt kłopotliwe dla firmy.

Przeprowadzone badania i uzyskane wyniki oraz szczegółowe rozpoznanie sytuacji i oczekiwań pracodawców w powiecie świdwińskim pozwoliły na stworzenie rekomendacji, które wynikają z różnego rodzaju danych zdobytych w trakcie procedury badawczej:

Lp.	Wnioski i rekomendacje
1.	<p>Współpraca na większą skalę Powiatowego Urzędu Pracy z lokalnymi i regionalnymi pracodawcami w zakresie pozyskiwania informacji dotyczących oczekiwań pracodawców co do kwalifikacji i kompetencji potencjalnych pracowników. Współpraca ta miałaby polegać głównie na obustronnej wymianie informacji niezbędnych do sprawnego i efektywnego działania zarówno instytucji rynku pracy, jak i pracodawców (np. internetowa platforma komunikacji między PUP a pracodawcami, newsletter, bieżące sprawozdania z zapotrzebowania pracodawców na określone kwalifikacje czy szkolenia zawodowe, itp.)</p>
2.	<p>Przeprowadzanie na większą skalę szkoleń pracowniczych jako instrumentu motywowania oraz podnoszenia kwalifikacji zasobów ludzkich oraz jako element promocji kształcenia ustawicznego stanowiącego dobrą praktykę. Ma to na celu spowodowanie elastycznego podejścia do kariery zawodowej przez zachodniopomorskich pracowników i natychmiastowe reagowanie na zmiany zapotrzebowania lokalnego/regionalnego rynku pracy. Ponadto ważne jest aby uświadamiać osoby starające się o przyjęcie do pracy, jak ważne dla współczesnych pracodawców są cechy interpersonalne.</p>
3.	<p>Dostosowanie oferty szkoleniowej Powiatowego Urzędu Pracy oraz instytucji szkoleniowych do oczekiwań branżowych zgłaszanych przez lokalnych i regionalnych pracodawców, bowiem ofertę szkoleniową należy konstruować m.in. w oparciu o potrzeby regionalnego i lokalnego rynku pracy. Natomiast w województwie zachodniopomorskim brak jest szerszej współpracy między pracodawcami, a instytucjami rynku pracy w tym zakresie.</p>
4.	<p>Szersza promocja szkolnictwa zawodowego oraz specjalistycznego w regionie, w celu uzupełnienia niedoborów kwalifikacyjnych związanych w dużej mierze z deficytowymi zawodami technicznymi (m.in. wsparcie szkół zawodowych w rozwoju ich relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym; większy nacisk na przeprowadzanie praktyk zawodowych w celu nabycia zwłaszcza wiedzy i kompetencji miękkich przez potencjalnych pracowników już na etapie ich edukacji na poziomie średnim).</p>
5.	<p>Stały monitoring ogłoszeń o pracę dotyczących lokalnych rynków pracy, w celu sprawnego ustalania trendów i tendencji popytowych, mające na celu jak najlepsze rozpoznanie specyfiki danego rynku, a tym samym rzetelne rozplanowanie podejmowanych na lokalnych rynkach działań związanych m.in. z inwestycjami czy rozszerzaniem działalności niektórych firm.</p>